

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

*Тема: Облік і аналіз фінансових результатів підприємства (на прикладі
Підліснівської філії ПрАТ «Райз-Максимко» с. Підліснівка Сумського району
Сумської області)*

*Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»*

Завідувач кафедри:

О. І. Карінцева

Керівник роботи:

О.І. Карпіщенко

Виконавець:

А.І. Головач

Група:

Епн – 71

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.

- 1.1. Економічна сутність обліку фінансових результатів.
- 1.2. Нормативне регулювання обліку фінансових результатів та методика їх визначення.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА.

- 2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства
- 2.2. Стан обліку та аналізу фінансових результатів у досліджувальному підприємстві.
- 2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Величина фінансового результату зазвичай демонструє можливості подальшого розвитку компанії (розширення виробництва, оновлення основних фондів, впровадження нових передових технологій тощо) та утворює резерв фінансової стійкості, яка дає можливість підприємству швидко реагувати на зміни кон'юнктури ринку. Саме це, в період сучасних реформ та економічних змін призводить особливу актуальність питання зниження собівартості.

Бухгалтерський облік та економічний аналіз займають основну роль при визначенні та оптимізації розміру фінансових результатів. Можливість досягати найкращого економічного ефекту при мінімальних затратах не лише фінансових ресурсів, а й матеріальних та трудових в більшості залежить від здатності швидкості та точності розрахунків прибутків та витрат. Завдяки правильній організації бухгалтерського обліку компанія матиме змогу визначити напрямки до зменшення витрат на виробництво, визначити шляхи оптимізації прибутків та витрат та допоможе підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Саме тому, актуальність моєї роботи полягає у дослідженні проблеми обліку та економічного аналізу фінансових результатів підприємства.

Мета і задачі дослідження. Дана робота виконана з метою дослідження стану обліку та економічного аналізу фінансових результатів у сільськогосподарському підприємстві.

Оскільки значну роль в ринковій економіці відіграє бухгалтерський облік, без знання якого не можливо ефективно управління підприємством, то метою даної роботи є вивчення особливостей організації обліку фінансових результатів на підприємстві, аналіз витрат та показників, обґрунтування шляхів їх удосконалення.

Для виконання поставленої мети в роботі були вирішені такі задачі:

- розкрито економічний зміст фінансових результатів;

- досліджено нормативно-правове регулювання обліку фінансових результатів;
- проаналізовано рівень організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку, та шляхи їх удосконалення на підприємстві;
- намічено заходи щодо підвищення фінансових результатів на даному підприємстві;
- розглянуто екологічні проблеми підприємства та економічну ефективність заходів з охорони праці.

Предмет дослідження. Теоретичні, методичні підходи та економіко-організаційні заходи щодо формування фінансових результатів.

Об’єктом дослідження для написання роботи обрано Підліснівську філію ПрАТ „Райз-Максимко” с. Підліснівка, Сумського р-ну, Сумської обл.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження щодо обліку та аналізу фінансових результатів є наукові розробки вітчизняних вчених (Ф.Ф.Бутинець, А.М.Герасимович, О.В.Лищенко, М.К.Огійчук, Л.П.Сук та інші).

Для вирішення поставлених задач використовувалися такі основні методи, як: загальнотеоретичні, економіко-статистичні. Матеріалами для написання роботи стали наукові статті, інструктивні та нормативні матеріали, первинні і зведені документи, реєстри бухгалтерського обліку, річні звіти підприємства за 2018 – 2020 р.р.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність обліку фінансових результатів.

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємств раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення фінансової і виробничої політики, аналізу і оцінки отриманих результатів.

Передусім необхідно зауважити те, що фінансовий результат – один з головних показників ефективності діяльності суб'єкта підприємницької діяльності. Слід також зауважити, що на практиці можливі три варіанти фінансових результатів [1]:

1. Прибуток ;
2. Збиток ;
3. Нульовий результат, тобто прибуток дорівнює збитку.

Величина прибутку (збитку) визначається як різниця між загальною сумою доходів, одержаної від здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, витрат, пов'язаних із одержанням цих доходів. Якщо доходи перевищують витрати, то діяльність вважається прибутковою, її результатом є прибуток. І навпаки, якщо сума доходів від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності менша від витрат, пов'язаних з одержанням цих доходів, то результатом такої діяльності є збиток.

Визначається зміст і термінологія, яка застосовується при визначенні фінансових результатів:

- витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів, які призводять до зменшення власного капіталу;
- власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;
- доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу;

- прибуток – сума на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати;
- збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійсненні ці витрати;
- звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення;
- надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюється періодично або в кожному наступному звітному періоді;
- операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою;
- основна діяльність – операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.[2]

Для обліку і узагальнення інформації про фінансові результати від звичайної діяльності та надзвичайних подій Планом рахунків передбачено рахунок 79 «Фінансові результати».

За кредитом рахунка 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також неналежна сума нарахованого податку на прибуток.

Сальдо рахунка при закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Доходи і витрати відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження чи сплати грошей.

Якщо актив забезпечує економічну вигоду протягом кількох звітних періодів, то витрати відображаються у бухгалтерському обліку і звітності на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди. [3]

Доходи і витрати включаються до Звіту згідно з принципами відповідності витрат і доходів. Отже, якщо виникає дебіторська заборгованість учасника підприємства за внесками до статутного капіталу, дохід не виникає, а коли ж дебіторська заборгованість виникає за відвантаженою продукцією, то це збільшує дохід. Аналогічно, якщо підприємство нараховує дивіденди акціонерам, витрати не збільшуються, а якщо проводиться нарахування оплати праці та відрахування на соціальні заходи, то це збільшує витрати.

Доходи і витрати, які відповідають критеріям викладеним вище, наводять у Звіті про фінансові результати з метою визначення чистого прибутку або збитку звітного періоду. [1]

Метою вірного визначення фінансових результатів є надання користувачам оприлюдненої повної неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Отже, фінансові результати – це прибуток або збиток від діяльності підприємства за звітний період.

1.2. Нормативне регулювання обліку фінансових результатів та методика їх визначення

Основним нормативним актом, який регулює правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV.

Зміст і форму Звіту про фінансові результати визначають на підставі:

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73; [4]
- Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу,

зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. №1591; [5];

- Міжнародних стандартів фінансової звітності.
- Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. [6]
- П(С)БО №6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» (затвердженого Міністерством фінансів України від 28.05.1999 р. №137). [7]
- П(С)БО №10 «Дебіторська заборгованість» (затвердженого Міністерством фінансів України від 08.10.1999 р. №237). [8]
- П(С)БО №11 «Зобов'язання» (затвердженого Міністерством Фінансів України від 31.01.2000 р. №20). [9]
- П(С)БО №15 «Дохід» (затвердженого Міністерством фінансів України від 29.11.1999р. №290). [10]
- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII [11]

Звіт про фінансові результати складають з метою надання повної, неупередженої та правдивої інформації про збиток та прибуток, дохід та витрати за звітній період діяльності підприємства.

Для того, щоб була можливість визначити фінансовий результат підприємства необхідно діяти відповідно до принципів визначення доходів та витрат. До таких принципів належать:

- принцип нарахування ;
- принцип відповідності;
- принцип періодичності.

На рис. 1 продемонстровано базові принципи методології побудови бухгалтерського обліку затрат, доходів та результатів діяльності.

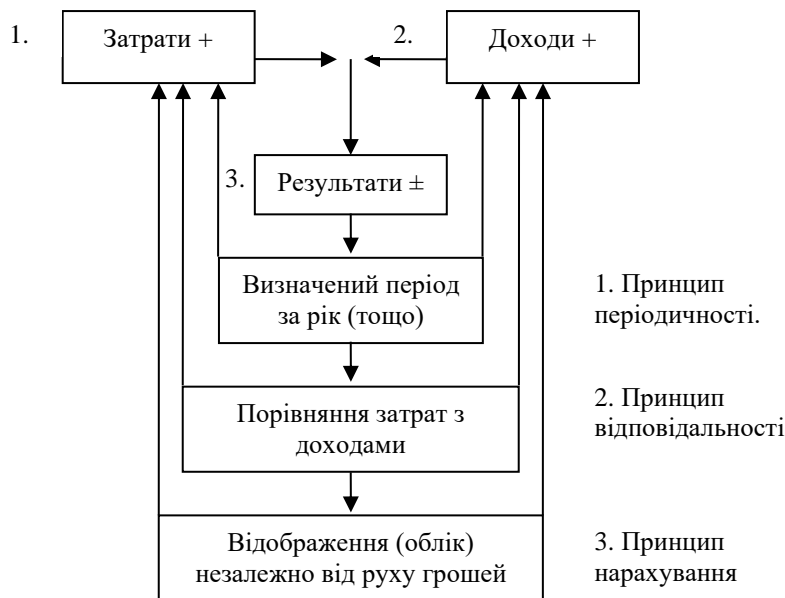

рис. 1.3.1. Базові принципи побудови бухгалтерського обліку затрат, доходів та результатів діяльності.

Беручи до уваги те, що фінансовий результат є результатом арифметичного порівняння доходів та витрат, то організація обліку фінансового результату залежить від певних умов доходів та витрат.

На рис. 1.3.2. зображено базову класифікацію витрат, затрат та доходів для організації обліку.

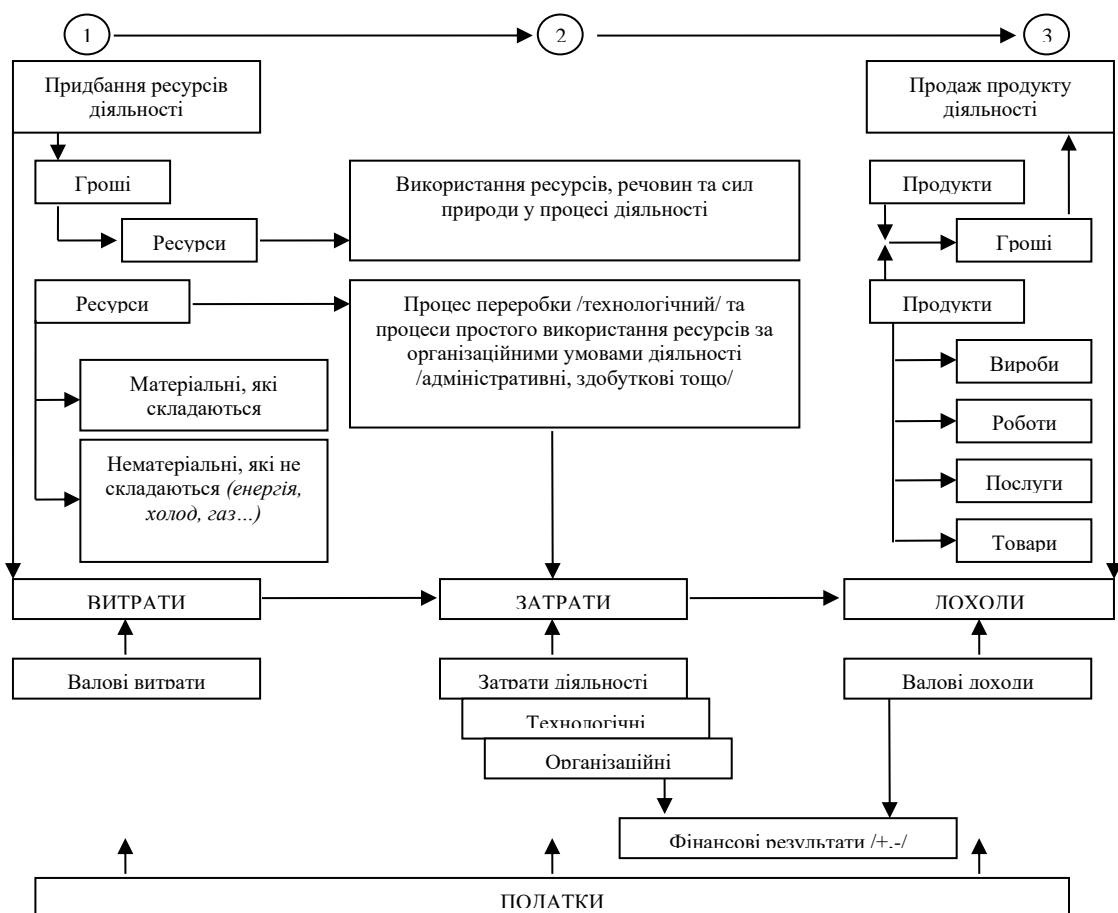

Рис. 1.3.2. Базова (загальна) організаційна побудова бухгалтерського обліку витрат, затрат, доходів та фінансових результатів діяльності.

Виробничо-комерційна діяльність передбачає наявність двох етапів робіт:

- 1) виробництво, переробка ресурсів, речовин та сил природи в новий продукт праці (виріб, робота, послуга);
- 2) продаж виробленої продукції. [12]

Ці напрямки формують основні аспекти побудови методології та організації бухгалтерського обліку.

На рис. 1.3.3 наведені аспекти організації обліку за означеними двома видами діяльності.

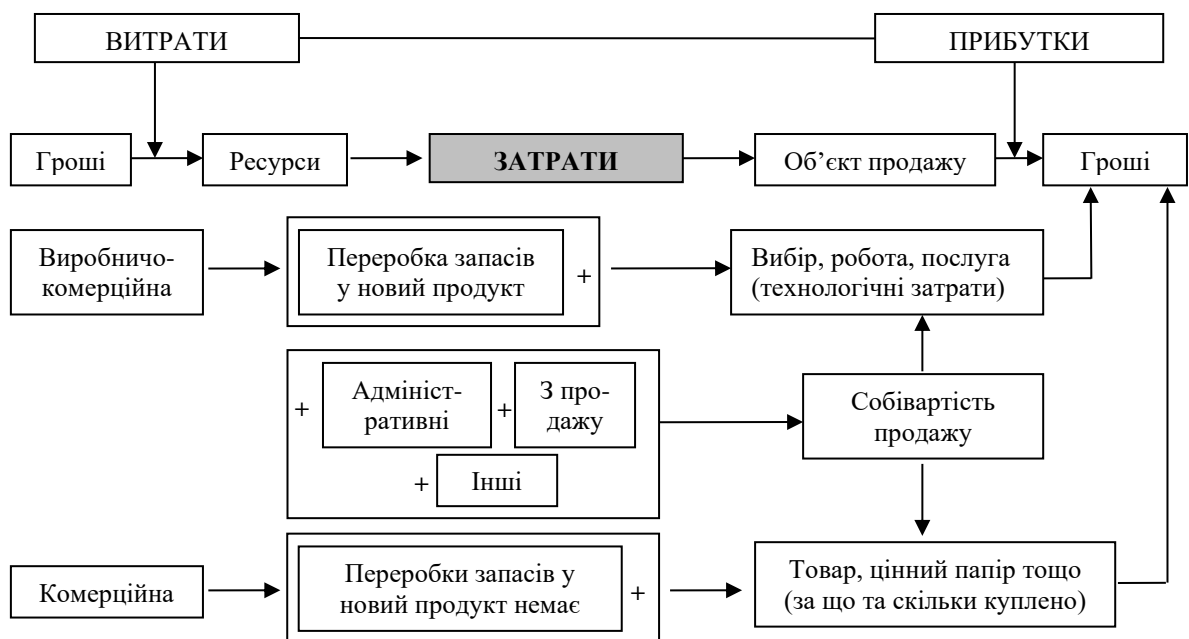

Рис. 1.3.3. Основні аспекти організації бухгалтерського обліку комерційної та виробничо-комерційної діяльності

Особливість відображення в бухгалтерському обліку фінансових результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства в тому, що протягом року фінансовий результат визначається оперативно в Звіті про фінансові результати, а в бухгалтерському обліку він відображається заключними записами по підсумку за звітний рік.

Протягом року на рахунках класів 7 «Доходи і результати діяльності» та 9 «Витрати діяльності» відображаються і накопичуються відповідно доходи та витрати, що дає можливість складати проміжну звітність про фінансові результати (квартальну, піврічну). В кінці року рахунки доходів і витрат закриваються перенесенням сальдо з цих рахунків на рахунок 79 «Фінансові результати». Таким чином, в новому Плані рахунків бухгалтерського обліку відсутній фінансово-результатний рахунок аналогічний рахунку 46 «Реалізація», а рахунок 79 «Фінансові результати» виконує в якійсь мірі функції рахунку 80 «Прибутки і збитки». В Плані рахунків передбачено шість синтетичних рахунків: 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід» 74 «Інші доходи», 90 «Собівартість реалізації», 94 «Інші витрати операційної діяльності» і 97 «Інші витрати». [13]

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної діяльності та надзвичайних подій. За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток.

При закритті рахунку, його сальдо списується на 44 рахунок «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки:

791 «Результат основної діяльності»

792 «Результат фінансових операцій»

793 «Результат іншої звичайної діяльності»

794 «Результат надзвичайних подій»

На субрахунку 791 «Фінансовий результат від основної діяльності» визначається прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства. За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший

операційний дохід»), за дебетом – сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»). [13]

На субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства. За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом - списання фінансових витрат з рахунків 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі».

На субрахунку 793 «Результат від іншої звичайної діяльності» визначається прибуток (збиток) від іншої звичайної діяльності підприємства. За кредитом рахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої звичайної діяльності підприємства, за дебетом - списання витрат з рахунку 97 «Інші витрати».

На субрахунку 794 «Результат надзвичайних подій» визначається прибуток (збиток) від надзвичайних подій. За кредитом субрахунку відображається списання доходів, одержаних від надзвичайних подій, за дебетом – списання витрат від надзвичайних подій, що обліковуються на рахунку 99 «Надзвичайні витрати».

Підприємства, які для узагальнення інформації про витрати застосовують тільки рахунки класу 8 «Витрати за елементами», субрахунки рахунку 79 дебетують у кореспонденції з кредитом рахунків 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція» та інших рахунків класу 2 «Запаси», а також з кредитом рахунків класу 1 «Необоротні активи» та класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи». [13]

Рахунок 79 «Фінансові результати» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
---------------------------------	---------------------------------

23 "Виробництво"	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
26 "Готова продукція"	49 "Страхові резерви"
44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	70 "Доходи від реалізації"
49 "Страхові резерви"	71 "Інший операційний дохід"
70 "Доходи від реалізації"	72 "Доход від участі в капіталі"
80 "Матеріальні витрати"	73 "Інші фінансові доходи"
81 "Витрати на оплату праці"	74 "Інші доходи"
82 "Відрахування на соціальні заходи"	75 "Надзвичайні доходи"
83 "Амортизація"	98 "Податки на прибуток"
84 "Інші операційні витрати"	
85 "Інші затрати "	
90 "Собівартість реалізації"	
92 "Адміністративні витрати"	
93 "Витрати на збут"	
94 "Інші витрати операційної діяльності"	
95 "Фінансові витрати"	
96 "Втрати від участі в капіталі"	
97 "Інші витрати"	
98 "Податки на прибуток"	
99 "Надзвичайні витрати"	

На рис. 1.3.4 наведені основні характеристики організаційного поділу обліку звичайної діяльності, які потрібно покласти в основу організації обліку комерційної діяльності.

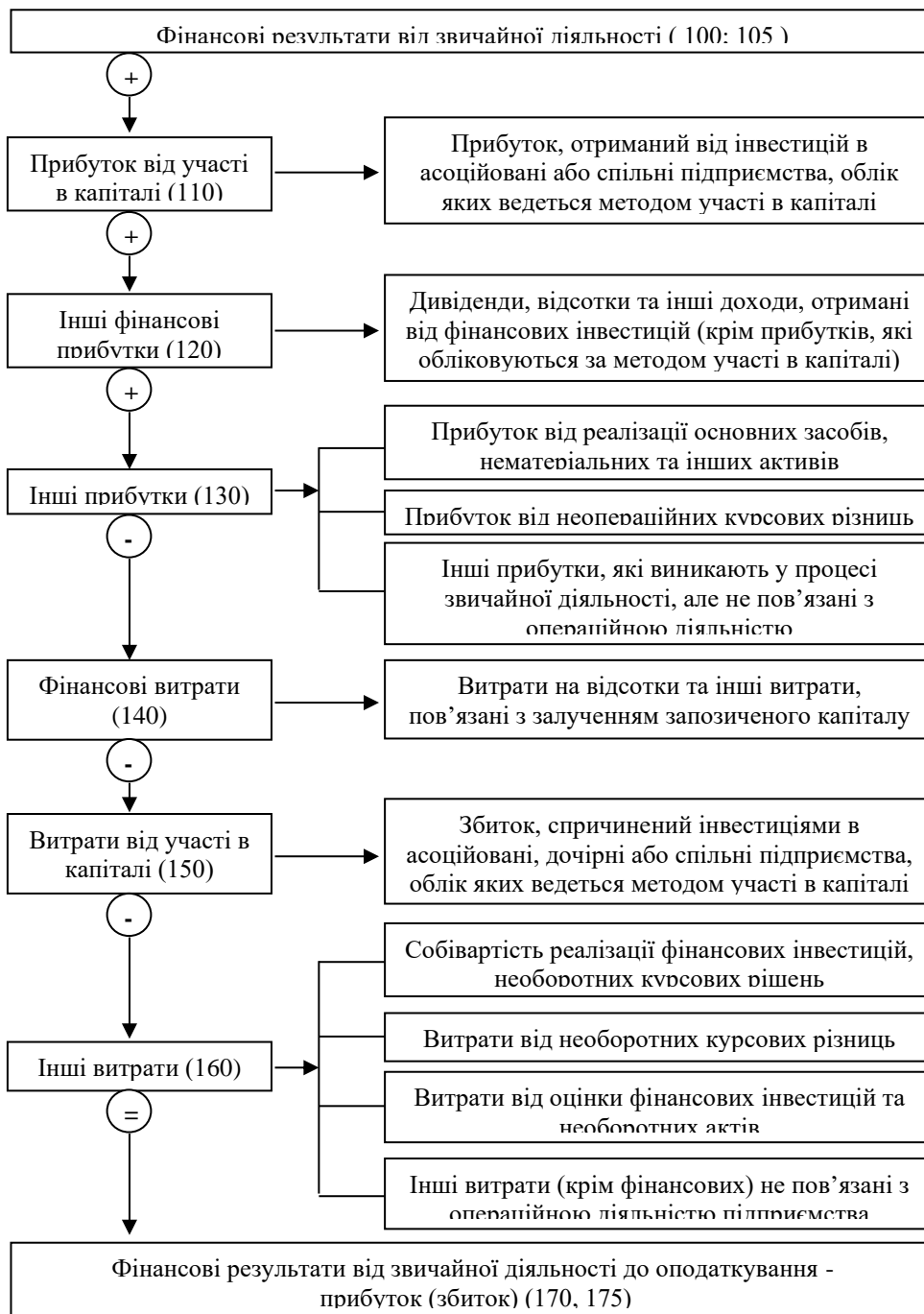

Рис. 1.3.4. Формування фінансових результатів від звичайної діяльності.

Протягом року фінансовий результат від господарсько-фінансової діяльності підприємства – прибуток або збиток визначається оперативно без відображення на бухгалтерських рахунках тільки в «Звіті про фінансовий результат» підприємства. Аналогічно визначається фінансовий результат від фінансових операцій та від надзвичайних подій. [13]

Поділ за характером операційної діяльності є другим складним елементом організації обліку затрат.

Для необхідного узагальнення всіх даних розробляють спеціальні таблиці та відомості. Особливої уваги при цьому потребує формування накопичувальних відомостей за видами діяльності, галузями, підгалузями.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Підліснівська філія Приватного акціонерного товариства «Райз-Максимко» є виробничим підрозділом ПрАТ «КОМПАНІЯ «РАЙЗ».

Така досить складна ієрархічна структура має свої переваги і недоліки. До переваг можна віднести те, що ПрАТ «КОМПАНІЯ «РАЙЗ» займається всім, що стосується сільськогосподарського виробництва:

- «Райз-Агротехніка» – поставка і реалізація сільськогосподарських машин та агрегатів;
- «Райз-Агросервіс» – реалізація добрива, насіння, засобів захисту рослин, ветеринарних препаратів, стимуляторів росту рослин та інше.
- «Райз-Агротрейд» – купівля-продаж зерна, транспортно-експедиційні та логістичні послуги.
- «Райз-Елеватор» – реалізація послуг, пов'язаних з лабораторними дослідженнями, обробкою та зберіганням зернових культур.
- «Райз-Максимко» – сільськогосподарські хазяйства, які входять до складу компанії.
- «Райз-Цукор» – виробництво за допомогою власного цукрового заводу цукру та його продаж.

Існують також окремі підрозділи, які займаються реалізацією продукції, проводять маркетингові заходи, вирішують юридичні питання, розробляють новітні технології для сільського господарства та впроваджують їх у

виробництво. Таким чином, кожен займається своєю справою, тобто поглиблюється спеціалізація, а це зростання продуктивності праці. Позитивним є також те, що необхідна техніка та оборотні засоби поставляються в господарство по внутрішнім цінам компанії, які значно нижче ринкових. В разі виробничої необхідності, філії надають допомогу одна одній. Така допомога, як правило, проявляється в переміщенні техніки при збиранні урожаю, оскільки філії знаходяться в різних регіонах країни і періоди проведення основних сільськогосподарських робіт зазвичай не співпадають.

Основним негативним фактором є нерозуміння проблем на місцях керівництвом компанії. Дуже часто перед керівництвом господарства ставляться незрозумілі завдання або такі, які неможливо виконати за ті стислі терміни, які даються на їх виконання. [14]

Розглянемо історію появи даного господарства. Господарство було організовано 30 січня 1930 року й мало назву колгосп імені Ф.Е.Дзержинського. 08 серпня 1992 року колгосп було перейменовано на КСП «Подлесновское».

12 грудня 1995 року господарство було реорганізовано в Сільськогосподарське акціонерне пайове суспільство закритого типу «Подлесновское». 08 квітня 2000 року господарство було перейменовано на СЗАО «Подлесновское».

01 квітня 2002 року СЗАО «Подлесновское» було реорганізовано шляхом приєднання до ЗАТ НПП «Райз-Агро» і придбало статус Підліснівської філії ЗАТ НПП «Райз-Агро».

01 червня 2002 року до Підліснівської філії ЗАТ НПП „Райз-Агро” було приєднано Ново-Суханівське відділення. Пізніше приєднані Терешківське та Катеринівське відділення.

01 квітня 2009 року змінюється назва на Закрите акціонерне товариство «Райз-Максимко» та місцезнаходження (юридична адреса) товариства.

05 червня 2010 року закрите акціонерне товариство компанія «Райз» міняє свій статус на публічне акціонерне товариство. Відповідно до цього господарство отримує назву Підліснівська філія ПрАТ «Райз-Максимко».

Філія має статус юридичної особи, і всі юридичні документи оформляються на ім'я ПрАТ «Райз-Максимко». Керівник підприємства здійснює управлінську діяльність на підставі генерального доручення. Його функції обмежені. Всі рішення, які несуть у собі кардинальні зміни, узгоджуються з вищими органами. До них відносяться:

- рішення про покупку основних засобів на суму більше 10 тисяч гривень;
- зміна структури виробництва продукції;
- зміна структури посівних площ, поголів'я тварин;
- інше.

Управлінський апарат господарства здійснює лише оперативне управління, планування діяльності на рік вперед. Розробкою перспективних планів займаються безпосередньо в головному офісі. Вся звітність передається тільки в головне управління, де вона перевіряється, аналізується, а потім в господарство передаються зауваження та пропозиції, розпорядження або накази. Це дозволяє уникнути значних порушень законодавчих норм, організаційних та економічних прорахунків.

Підліснівська філія ПрАТ «Райз-Максимко» – комплексне багатогалузеве господарство, яке спеціалізується в рослинництві на виробництві зернових на насіння та цукрових буряків, а в тваринництві – на виробництві молока й м'яса.

Дане підприємство розташоване за 18 км від районного та обласного центру м. Суми. Найближча залізнична станція розташована за 10 км в с. Торопилівка станція «Торопилівка».

Всі виробничі об'єкти підприємства знаходяться на відстані не більше ніж 12 км. від центрального офісу, що розташований в с. Підліснівка по вул. Леніна 7.

На балансі підприємства знаходиться 65 км асфальтованих доріг та 350 км ґрунтових доріг, стан яких є задовільним.

Технічна забезпеченість знаходиться на належному рівні. З 49 одиниць техніки 11 комбайнів, з яких 3 бурякозбиральні (Holmer Terra Dos та 2 комбайни КС-6Б), 6 зернозбиральних (три виробництва фірми Claas, один Дон-1500 та два СК-5 «Нива») та 2 кормозбиральних (КСК-100 та Claas Jaguar 850). Склад тракторного парку приблизно такий :

- MF-9240 — 4 шт.;
- МТЗ- 80/82 — 12 шт.;
- Т-150 — 10 шт.;
- Інші – 12 шт.

На кожен одиницю техніки в середньому припадає близько п'яти агрегатів.

Підсобне господарство складається з насінневого заводу, пилюрами, крупорушки, швейної майстерні та пекарні. Всі вище згадані підрозділи працюють без збитків, що свідчить про правильну організацію праці на них.

Дещо гірша ситуація склалася у тваринництві, де прибутковим є тільки молоко завдяки високій продуктивності корів (53113 кг молока за рік). Виробництво м'яса КРС і свиней завдає збитків господарству.

Предметом діяльності підприємства є виробництво сільсько-господарської продукції, товарів народного споживання та соціально-економічного обслуговування працівників та членів їх родин.

Метою діяльності підприємства є одержання прибутку для збільшення доходів його засновників і подальшого розвитку власної діяльності підприємства, що включає виробництво, заготівлю, переробку, реалізацію, транспортування, зберігання сільськогосподарської продукції.

Аналізуючи економічний стан підприємства потрібно відзначити, що воно забезпечено виробничими ресурсами, а особливо земельними, які є основним чинником сільськогосподарського виробництва.

Головним напрямком агрофірми є виробництво продукції рослинництва і

тваринництва, а також її переробки та реалізації. Але, для більш повного і точного визначення виробничого напрямку господарства розглянемо склад та структуру товарної продукції (Таблиця 2.1.2.).

З даних таблиці 2.1.2. можемо зазначити, що найбільшу питому вагу по середнім даним за три останні роки в структурі товарної продукції підприємства займає продукція рослинництва, зокрема – зернові та зернобобові – 46,49%, за ним цукровий буряк – 28,19%, молоко – 13,27%, послуги в сільському господарстві – 6,01%. Отже, за цими даними ми можемо ствердити, що наше господарство спеціалізується на вирощуванні зернових і зернобобових та цукрового буряку, а також на виробництві молока.

Таблиця 2.1.2.

Склад та структура товарної продукції ПрАТ «Райз-Максимко»

Найменування продукції, найменування галузі	2018 рік		2019 рік		2020 рік		В середньому по господарству за 2018 – 2020 р.р.	
	Виручка, тис. грн.	Питома вага, %	Виручка, тис. грн.	Питома вага, %	Виручка, тис. грн.	Питома вага, %	Виручка, тис. грн.	Питома вага, %
Зернові та зернобобові	30085,77	45.47	33390,7	46,452	32390,5	47,498	31955,66	46,49
з них								
Пшениця озима	18077,98	27.33	20047,8	27,89	20460,1	30	19528,63	28,41
Кукурудза на зерно	3500,6	5.29	3678,9	5,12	3344,6	4,90	3508,03	5,10
Ячмінь ярий	5277,7	7.97	5538,4	7,70	5265,6	7,72	5360,57	7,80
Горох	3229,49	4.88	4125,6	5,74	3320,2	4,87	3558,4	5,18
Ріпак озимий	1064	1.61	1245,6	1,73	1040,9	1,53	1116,83	1,62
Цукровий буряк	19089,7	28.86	20087,6	27,95	18896,4	27,71	19357,9	28,16
Разом по рослинництву	50239,47	75.94	54723,9	76,13	52327,8	76,73	52430,39	76,27
Велика рогата худоба	3078,9	4.65	3089,7	4,30	2759,6	4,05	2978,07	4,33
Свині	29,7	0.04	30,8	0,04	27,3	0,04	29,27	0,04

Молоко	8098,5	12.24	9997,8	13,91	9272,2	13,60	9122,83	13,27
Інша продукція тваринництва	55	0.08	52,3	0,07	50,7	0,07	52,67	0,08
Разом по тваринництву	11262,1	17.02	13170,6	18,32	12109,8	17,76	12180,83	17,72
Послуги в сільському господарстві	4652,4	7.03	3987,2	5,55	3756,5	5,51	4132,03	6,01
Всього по господарству	66153,9	100	71881,7	100,00	68194,1	100,00	68743,23	100,00

Отже, проаналізувавши дані таблиці 2.1.2., можемо зробити висновок, що виручка від реалізації як в цілому по господарству, так і по окремим галузям та видам продукції незначно збільшується за аналізуємий період.

Виручка від реалізації зернових та зернобобових в середньому за 3 роки становить 31955,66 тис. грн., в тому числі середня величина виручки від реалізації озимої пшениці – 19528, тис. грн., кукурудзи на зерно – 3508,03 тис. грн., ярого ячменю – 5360,57 тис. грн., гороху – 3558,4 тис. грн. Виручка від реалізації озимого ріпаку в середньому за 3 роки становить 1116,83 тис. грн., цукрового буряку – 19357,9 тис. грн. Отже, виручка від реалізації продукції рослинництва з 3 роки збільшилась на 2088,33 тис. грн. і її середня величина – 52430,39 тис. грн.

Виручка від реалізації ВРХ становить в середньому 2978,07 за 3 роки, свиней – 29,27 тис. грн., молока – 9122,83 тис. грн., іншої продукції тваринництва – 52,67 тис. грн. Разом по тваринництву виручка від реалізації продукції становить в середньому 12180,83 тис. грн. за 3 останніх роки. Виручка від реалізації послуг становить в середньому 4132,03 тис. грн. за останні 3 роки.

Отже, бачимо тенденцію до незначного збільшення виручки від реалізації за аналізуємий період, і всього по господарству це збільшення становить 2040,2 тис. грн.

Проаналізувавши дані таблиці 2.1.3., можемо зробити наступні висновки: показники фондозабезпеченості та фондоозброєності праці зросли відповідно

на 112,46% та 111,98%, що можна вважати позитивним явищем. Показник фондоддачі зменшився на 24,4% і у 2020 році становить 2,20. Показник же фондоємності відповідно зменшився на 54,69% і становить у 2020 році 0,58.

Отже, основні виробничі фонди на підприємстві використовуються ефективно, і всі показники ефективності їх використання мають позитивні тенденції.

Таблиця 2.1.3.

Забезпеченість підприємства основними виробничими фондами та ефективність їх використання

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. у % до 2018 р.
1. Фондозабезпеченість, тис. грн.	94,14	123,73	200,01	212,46
2. Фондоозброєність, тис. грн.	34,81	45,97	73,79	211,98
3. Фондовіддача, грн.	2,91	1,20	2,20	219,98
4. Фондоємність, грн.	1,28	1,26	0,58	45,31
5. Виробництво валової продукції в співставних цінах на одного середньо- річного працівника, грн.	27,16	36,63	126,41	В 4,65 рази

Проаналізувавши динаміку середньорічної чисельності працівників та ефективність використання робочої сили, можемо зробити висновок, що особливих змін в динаміці не відбулось, що є позитивним явищем. Середньорічна чисельність робітників становить 330 чол., 400 чол. та 432 чол. у 2018 р., 2019 р., 2020 р. відповідно. На 60 чоловік збільшилась середньорічна чисельність робітників у рослинництві, та у тваринництві вона збільшилась на

42 чоловіка. Одним робітником було відпрацьовано 260, 252 та 245 днів відповідно у 2018 р., 2019 р., 2020 р.

Таблиця 2.1.4.

Динаміка середньорічної чисельності працівників та ефективність використання робочої сили

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020р. у % до 2018 р.
1. Середньорічна чисельність робітників, чол.:	330	400	432	130,91
- в рослинництві	172	207	232	134,88
- в тваринництві	158	193	200	126,58
2. Відпрацьовано одним робітником, днів за рік:	260	252	245	94,2
- в рослинництві	244	212	243	99,6
- в тваринництві	250	220	227	90,8

Таким чином, зростання кількості робітників на 102 чоловіка, зменшення кількості відпрацьованих одним робітником днів за рік на 15 днів та збільшення виробництва валової продукції в 4,65 рази є позитивним явищем і свідчить про те, що підприємство впроваджує правильні технології виробництва, які не потребують значної кількості робочої сили.

Отже, можемо зробити висновок, що на підприємстві відбувається підвищення продуктивності праці.

Основні економічні показники діяльності ПрАТ «Райз-Максимко» розглянемо за допомогою таблиці 2.5, з даних якої можемо констатувати, що в цілому по підприємству спостерігається зростання економічних показників, що позитивно впливає на його діяльність.

Так, валова продукція на 100 га с.-г. угідь зросла аж в 4,67 рази, а це на 269,21 тис. грн. більше у порівнянні 2020 року із 2018. це відбулося за рахунок збільшення валової продукції у спів ставних цінах – на 41811,3 тис. грн., а бо в 4,67 рази. Збільшення валової продукції у співставних цінах також вплинуло

на збільшення валової продукції на одного середньорічного працівника – в 3,56 рази або на 88,62 тис. грн., та на 100 грн. основних виробничих фондів – на 119,58% або 93,3 тис. грн.

Виробництво товарної продукції на 100 га с.-г. угідь зросло на 3,08%, або на 2040,2 тис. грн. Товарна продукція на 1 середньорічного працівника зростає на 21,27 % або на 42,62 тис. грн. Виробництво товарної продукції на 100 грн. основних виробничих фондів зменшилось на 232,91 тис. грн., або на 51,48%.

Таблиця 2.1.5.

Динаміка основних економічних показників діяльності

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у %, до 2020 р.
Валова продукція:	11408	15310,4	53219,3	в 4,67 рази
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн.	73,45	98,58	342,66	в 4,67 рази
б) на 1 середньорічного пр-ка, тис. грн.	34,57	38,28	123,19	в 3,56 рази
в) на 100 грн. осн-х вир. фондів, грн.	78,02	79,68	171,32	219,58
Товарна продукція	66153,9	71881,7	68194,1	103,08
б) на 1 середньорічного пр-ка, тис. грн.	200,47	179,7	157,85	78,73
в) на 100 грн. осн-х вир. фондів, грн.	452,44	374,08	219,53	48,52
Валовий прибуток (+), збиток (-):	7257,7	16072,5	17708,4	243,99
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн.	46,73	103,49	114,02	243,99
б) на 1 середньорічного р-ка, тис грн.	21,99	40,18	40,99	186,40
Чистий прибуток (+), збиток (-)	5750,7	12823,5	18200,5	в 3,16 рази
а) на 100 га с.-г. угідь, тис.грн.	37,03	83,21	117,19	в 3,16 рази
б) на 1 середньорічного р-ка, тис грн.	17,43	32,06	42,13	241,7
Рівень рентабельності, %	50,68	83,64	57,01	112,49

Валовий прибуток зріс за аналізуємий період на 10450,7 тис. грн. або на 143,99%. Валовий прибуток на 100 га с.-г. угідь ріс на 67,29 тис. грн. або на 143,99%. В розрахунку на 1 середньорічного робітника, валовий прибуток за аналізуємий період зріс на 19,00 тис. грн. або на 86,4%.

Чистий прибуток за аналізуємий період, як на 100 га с.-г. угідь, так і на 1 середньорічного працівника, зріс на 141,7% , що є явищем безумовно позитивним. Рівень рентабельності за аналізуємий період зріс на 12,49% і склав 57,01%.

Взагалі всі показники діяльності підприємства варіюють за аналізований період 2018-2020 років. Причиною коливання показників є зміна природних умов протягом виробничого сезону, що мають один з найбільших впливів на вироблення с.-г. продукції, економічна нестабільність, коливання цін, зменшення реалізаційних цін на продукцію, скорочення площ сільсько-господарських угідь, збільшення кількості середньорічних працівників, підвищення ціни на насіння, паливно-мастильні матеріали, добрива, здорожчення послуг, та інше.

2.2. Стан обліку та аналізу фінансових результатів у досліджувальному підприємстві.

Застосування комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів, тому керівництво Підліснівської філії ПрАТ «Райз-Максимко», розуміючи, що вирішення будь-яких питань при великому обсязі інформації неможливе без використання комп'ютерних систем, автоматизувало на даному підприємстві бухгалтерський облік за допомогою програми «1С:Бухгалтерія» в режимі роботи «1С: Підприємство». «1 С: Підприємство» підкріплюється програмним забезпеченням: «Windows - xp», «Word», «Excel».

Бухгалтерія підприємства містить 5 автоматизованих робочих місць (АРМ): АРМ з обліку праці та заробітної плати, АРМ з обліку галузі рослинництва, АРМ касира, АРМ з обліку галузі тваринництва, АРМ з обліку основних засобів та зведеного синтетичного та аналітичного обліку. Також на підприємстві існує АРМ економіста та АРМ секретаря. Кожне автоматизоване робоче місце повноцінно реалізує функції конкретної ділянки обліку.

Для організації бухгалтерського обліку в конфігурації запропонована методика, розроблена у відповідності з нормативною базою по веденню бухгалтерського обліку розрахунковими підприємствами.

Загальний стан автоматизації бухгалтерського обліку можна представити у вигляді таблиці.

Таблиця 2.2.1.

Характеристика загального стану
автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві.

№ з/п	Показники	Роки		
		2018	2019	2020
1.	Кількість комп'ютерів, шт.	7	14	21
2.	Кількість програм, з них:			
	загальних:	8	17	26
	Windows – xp	7	14	21
	1С: Підприємство , шт.	1	3	5
3.	Витрати на інформатизацію, грн.	3000	5000	10000

Вихідними даними для програми є господарські операції, що вносяться до журналу господарських операцій. Програма «1 С: Підприємство» дозволяє вводити господарські операції декількома способами:

- ручне введення операцій;
- використання типових операцій;
- використання режиму «документи і розрахунки».

Для отримання детальної інформації про наявність і рух засобів підприємства ведеться аналітичний облік. Сама можливість ведення аналітичного обліку і кількість його можливих розрізів по одному рахунку визначається в процесі конфігурування програми.

В програмі «1 С: Бухгалтерія» аналітичний облік організується за допомогою спеціального механізму «субконто». На етапі конфігурування визначається перелік видів субконто. Під видом субконто розуміють сукупність однорідних об'єктів аналітичного обліку.

Ведення аналітичного обліку по конкретному рахунку визначається налагодженням субконто, що задається в Плані рахунків. Якщо для рахунку ведення аналітичного обліку задано за допомогою набору видів субконто, то

такий аналітичний облік називається багаторівневий. Види субконто мають тип: довідник, документ, дата. З іншого боку, аналітичний облік може бути багаторівневий, якщо один із субконто рахунку є багаторівневий довідник.

В програмі «1 С: Бухгалтерія» існує можливість в межах одного синтетичного рахунку одержувати кілька різних систем аналітичних рахунків, які в свою чергу, різнобічно відображають первинну інформацію. В кожній системі аналітичних рахунків інформація групується і узагальнюється для потреб управління за певним принципом, що визначається видами субконто.

Аналітичний облік можна вести для будь-якого рахунку або субрахунку і включати від трьох до п'яти різних розрізів аналітики, організувавши при цьому ведення аналітичного обліку в необхідних розрізах.

Облік розрахунків підприємства з його контрагентами (покупцями) ведеться в типовій конфігурації в розрізі так званих документів – замовлень. Документом замовленням в програмі є перший документ в пов'язаній за змістом послідовності документів, які впливали на стан розрахунків з контрагентами (регламентували відносини з ними).

Варіанти обліку взаєморозрахунків з клієнтом по рахунках / накладних або договорами визначається для клієнта в реквізиті «Вид взаємо-розрахунків» форми елементів довідника «Контрагенти».

Для одного контрагента може бути оформлено декілька договорів, по кожному з них будуть вестися окремі розрахунки. Для кожного договору можна продивитися і розрахувати список документів, оформлених в його межах. В межах одного договору документи пов'язані між собою: при автоматизованому заповненні нового документа враховуються інші документи даного договору.

Підприємство за допомогою програми може вести облік взаєморозрахунків з одержувачами наданих робіт. По одному і тому ж замовленню може бути декілька відвантажень і декілька оплат, однак не можна виконати відвантаження або оплату одразу по декількох замовленнях.

Залежно від виду діяльності розрізняють доходи від:

- звичайної діяльності;
- надзвичайної діяльності.

Під звичайною діяльністю розуміють будь-яку діяльність підприємства, а також операції, які її забезпечують або виникають внаслідок здійснення такої діяльності. До надзвичайної діяльності відносять такі операції або події, які не можна віднести до звичайної. Вони виникають внаслідок надзвичайних подій і, як правило, відбуваються не регулярно (стихійне лихо, пожежа та ін).

Звичайна діяльність, у свою чергу, поділяється на операційну та іншу звичайну діяльність (фінансову і інвестиційну).

Операційна діяльність – це основна статутна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Основна діяльність є для сільськогосподарських підприємств це діяльність, пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції рослинництва та тваринництва, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу. [18]

Інша операційна діяльність включає реалізацію іноземної валюти, інших оборотних активів операційну оренду активів, отримання доходів або понесених витрат від операційної курсової різниці.

Інша діяльність підприємства поділяється на інвестиційну та фінансову. Інвестиційною діяльністю вважається придбання і реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Під фінансовою діяльністю розуміють діяльність, яка призводить до змін розміру власного та позикового капіталу підприємства.

Зосередимо увагу на обліку доходу від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг), які обліковуються на рахунку 70 «Доходи від реалізації». Зауважимо, що на підприємстві всі доходи від реалізації накопичується на рахунку 703, що є не зовсім вірним.

Доцільно облік вести в розрізі наступних субрахунків:

- 701 «Доход від реалізації готової продукції»;

- 702 «Доход від реалізації товарів»;
- 703 «Доход від реалізації робіт і послуг»;
- 704 «Вирахування з доходу»;
- 705 «Перестраховання».

За кредитом субрахунків 701-703 відображається загальна сума доходів разом із сумою непрямих податків. За дебетом – належна сума непрямих податків (ПДВ, акцизного збору та інших відрахувань, передбачених законодавством) та списання у порядку закриття суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати». Таким чином, рахунки класу 7 в кінці звітнього періоду закриваються і залишку на них немає. Рахунки класу 7 починають новий звітний період з нульового сальдо, на них накопичується інформація про доходи і витрати за звітний місяць, що дає змогу скласти проміжну звітність. [16]

За новим планом рахунків передбачено облік доходів і витрат по видам діяльності. Для кожного виду діяльності передбачено відповідні рахунки доходів і витрат, а на рахунку 79 «Фінансові результати» передбачено відповідні субрахунки для відображення фінансових результатів по кожному виду діяльності. Фінансовий результат розподіляють на прибутки (збитки) від звичайної діяльності та надзвичайних подій. На кредиті цього рахунка відображають прибуток, а на дебеті – збитки і витрати.

Розмір і характер прибутків і збитків за кожний період діяльності підприємства є найважливішими підсумковими показниками його роботи.

Прибуток формується поступово протягом фінансово-господарського року. Більшу частину прибутку становить прибуток від реалізації, що одержано у вигляді різниці між виручкою від реалізації продукції і затратами на її виробництво і збут.

На підприємствах можливі доходи, затрати і втрати, які не пов'язані з реалізацією продукції, але збільшують або зменшують суму прибутку або збитків – це фінансова діяльність, а також результати, які пов'язані з надзвичайними подіями (пожежа, повінь тощо).

Призначений рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки:

- 791 «Результат операційної діяльності»;
- 792 «Результат фінансових операцій»;
- 793 «Результат іншої звичайної діяльності»;
- 794 «Результат надзвичайних подій».

Фінансовий результат від операційної діяльності включає фінансовий результат від основної, а також прибуток (збиток) від іншої операційної діяльності. Відповідно до Плану рахунків для цього призначений рахунок 791 «Результат основної діяльності».

За кредитом даного субрахунку відображається сума доходів від реалізації продукції в порядку закриття рахунків 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інші операційний дохід». За дебетом витрати в порядку закриття рахунку 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Протягом місяця фактичні виробничі витрати за допомогою документів (таблиця 2.7.) були накопичені на рахунку 231 «Виробництво продукції і послуг», крім того, частина витрат — загальновиробничі витрати — була врахована на однойменному рахунку 91 і розподілена. У бухгалтерському обліку на цих рахунках ведеться аналітичний облік у розрізі видів діяльності і підрозділів, що відповідає вимогам П(С)БО «Витрати» і забезпечує можливість обліку за центрами відповідальності.

Для організації системи аналітичних рахунків, на яких протягом облікового періоду відображаються доходи та витрати підприємства, необхідно виходити із потреб внутрішнього менеджменту та вимог форм зовнішньої фінансової звітності і відповідних рахунків та субрахунків чинного Плану рахунків.

Метою аналітичного обліку фінансових результатів є формування інформаційної бази для визначення ефективності окремих сегментів діяльності; рентабельності виробництва окремих видів продукції (виконання

робіт, надання послуг, реалізації товарів); результативності та ефективності окремих проектів, технологій.

Таблиця 2.2.2.

Вид витрат	Документ конфігурації
Прямі матеріальні витрати	«Списання ТМЦ в виробництво», «повернення ТМЦ з виробництва», «Випуск продукції»
Прямі витрати на зарплату	«Нарахування ЗП»
Амортизація	«Нарахування амортизації»
Інші прямі витрати	«Витрати виробничого характеру»

Така інформація необхідна для оцінки: прогнозованої рентабельності випуску нових видів продукції на базі вивчення ринків збуту; альтернативних варіантів розвитку підприємства, його фінансового стану на перспективу та прийняття відповідних управлінських рішень.

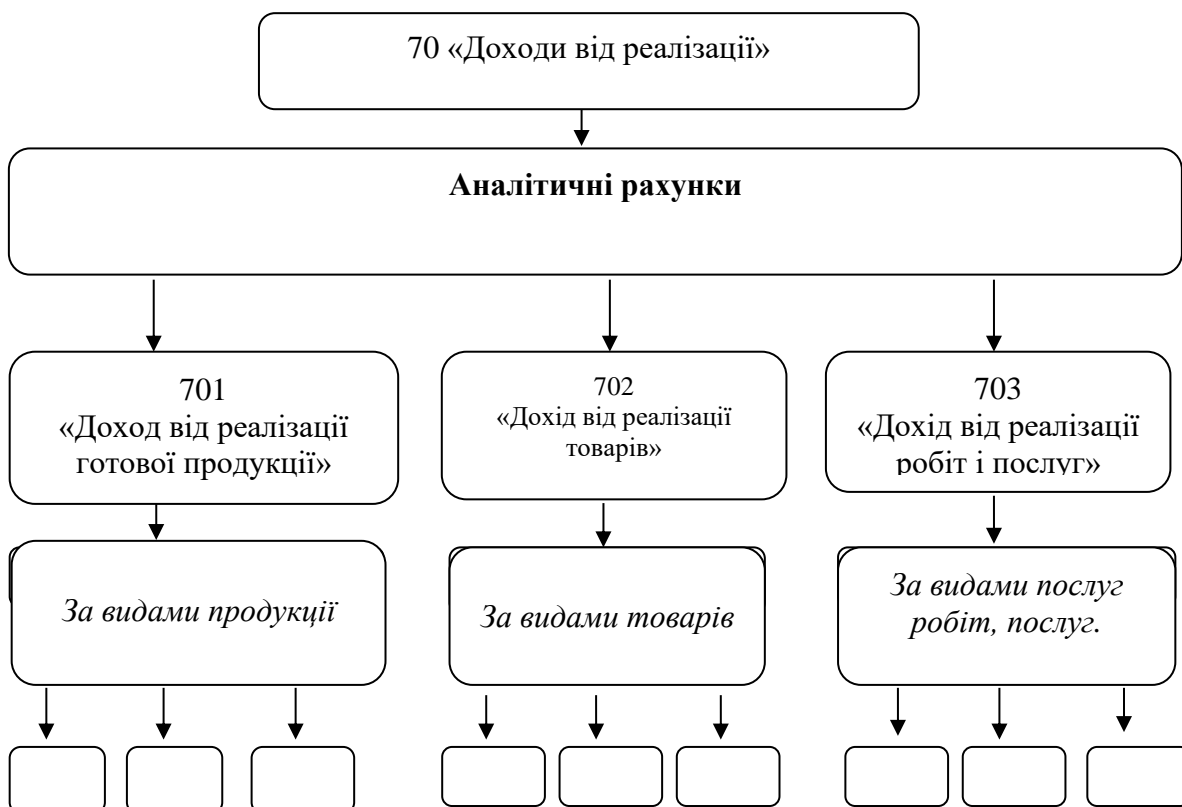

Рис. 2.3.1. Схема взаємозв'язку синтетичного і аналітичного обліку рахунку 70 «Доходи від реалізації»

Таким чином, організація первинного, аналітичного, синтетичного обліку реалізації продукції в ПрАТ «Райз-Максимко» в основному відповідає встановленим правилам.

Розглянемо типові операції, які відображають реалізацію продукції на підприємстві та їх фінансові результати. У таблиці 2.8 наведені типові бухгалтерські операції, необхідні для обліку реалізації продукції та формування фінансових результатів, що застосовуються на підприємстві.

Чистий прибуток визначається в кінці року і відображається по дебету на рахунку 79 і по кредиту рахунку 44. Збиток звітного року записується по дебету рахунку 44, що означає суму непокритого на даний момент збитку. Витрати, втрати і збитки, а також суми податків з прибутку, які не перекривають прибуток, приєднуються до непокритих збитків. Результатом операційної виробничої (господарської) діяльності підприємств є прибуток або збиток. Прибуток в основному утворюється в результаті продажу (реалізації) готової продукції (послуг, товарів). Крім того, підприємства можуть продавати (реалізовувати) інші матеріальні цінності і послуги інших допоміжних виробництв.

Таблиця 2.2.3.

Облік реалізації продукції та формування фінансових результатів
в Підліснівській філії ПрАТ «Райз-Максимко»
Сумського району Сумської області.

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Реалізована продукція на митній території країни	361	701
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ за ставкою 20%	701	641
Реалізована продукція іноземному покупцю	361	701
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ за ставкою 0%	701	641

Списана на реалізацію готова продукція за фактичною собівартістю	901	27
Надійшла оплата від покупця за отриману продукцію	311	361
Отриманий аванс від покупця в рахунок поставки продукції	311	681
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ за ставкою 20%	643	641
Надано послуги вантажного автотранспорту іншому підприємству	361	703
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ за ставкою 20%	703	641
Відображене надходження сировини від постачальника	201	631
Відображено податковий кредит по ПДВ	641	631
Списана на фінансові результати фактична собівартість продукції	791	901
Віднесена сума виручки від реалізації на фінансові результати	701	791

Програмний продукт «1 С Бухгалтерія» забезпечує рішення всіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо бухгалтерська служба повністю відповідає за облік на підприємстві, включаючи, наприклад, виписку первинних документів, облік продажів і т.д. Дане прикладне рішення також можна використовувати тільки для ведення бухгалтерського і податкового обліку, а завдання автоматизації інших служб, наприклад відділу продажів, вирішувати спеціалізованими конфігураціями або іншими системами. [19]

До складу «1 С Бухгалтерія» включений план рахунків бухгалтерського обліку, затверджений Мінфіном України. Склад рахунків, організація аналітичного, валютного, кількісного обліку на рахунках відповідають вимогам законодавства по веденню бухгалтерського обліку і відображенню даних в звітності. При необхідності користувачі можуть самостійно створювати додаткові субрахунки і розрізи аналітичного обліку. Основним способом відображення господарських операцій в обліку є введення документів конфігурації, відповідних первинним бухгалтерським документам.

Крім того, допускається безпосереднє введення окремих проводок. Для групового введення проводок можна використовувати типові операції.

Головна ціль функціонування автоматизованої системи бухгалтерського обліку на підприємстві – забезпечення зацікавлених осіб фінансовою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів.

ПрАТ «Райз-Максимко» має свою самостійно розроблену структуру облікової політики, яка з року в рік оновлюється та перероблюється головним бухгалтером, але чомусь не у відповідності до нових стандартів та вимог. Зміни облікової політики вносяться станом на 1 січня наступного року, при чому з наступним відображенням в «Примітках до річної фінансової звітності». Після розгляду даної облікової політики вона потребує узгодження з власником та затвердження з керівником товариства. Нормативною базою створеної облікової політики є затверджений керівником «Наказ про облікову політику», основною метою якого є створення інформаційної бази для облікових працівників на певний відрізок часу з врахуванням діючого законодавства та інших факторів. За кожним пунктом (елементом) облікової політики в Наказі наводиться його нормативне регулювання (зазначається на підставі якого нормативного документа прийняте те чи інше рішення). В широкому розумінні облікова політика підприємства оформляється внутрішньою документацією за різними ділянками облікової роботи, її зміст частково розкривається і в установчих документах. До облікової політики, згідно закону, додається перелік документів, що використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідний для систематизації інформації (робочий план рахунків, форми первинної облікової документації, порядок проведення інвентаризації, графік документообігу та інші).

Облікова політика є сукупністю конкретних елементів організації бухгалтерського обліку, які повинні визначитися підприємством на підставі загальноприйнятих правил.

На жаль за останні роки на підприємстві створились умови, за яких облікова політика поставлена на останнє місце діяльності підприємства. Тому даному питанню приділяється дуже мало часу, а практично, на думку керівника, не потребує змін. Головним завданням підприємства є активізація пошуку шляхів виходу з економічної кризи та розвиток підприємницької діяльності. Найголовнішим на сьогодні є створення передумов для довгострокового економічного зростання.

Аналіз розробленої облікової політики показав, що вона практично не відповідає вимогам повноти, обачності, послідовності, безперервності, періодичності, передбачених Законом України

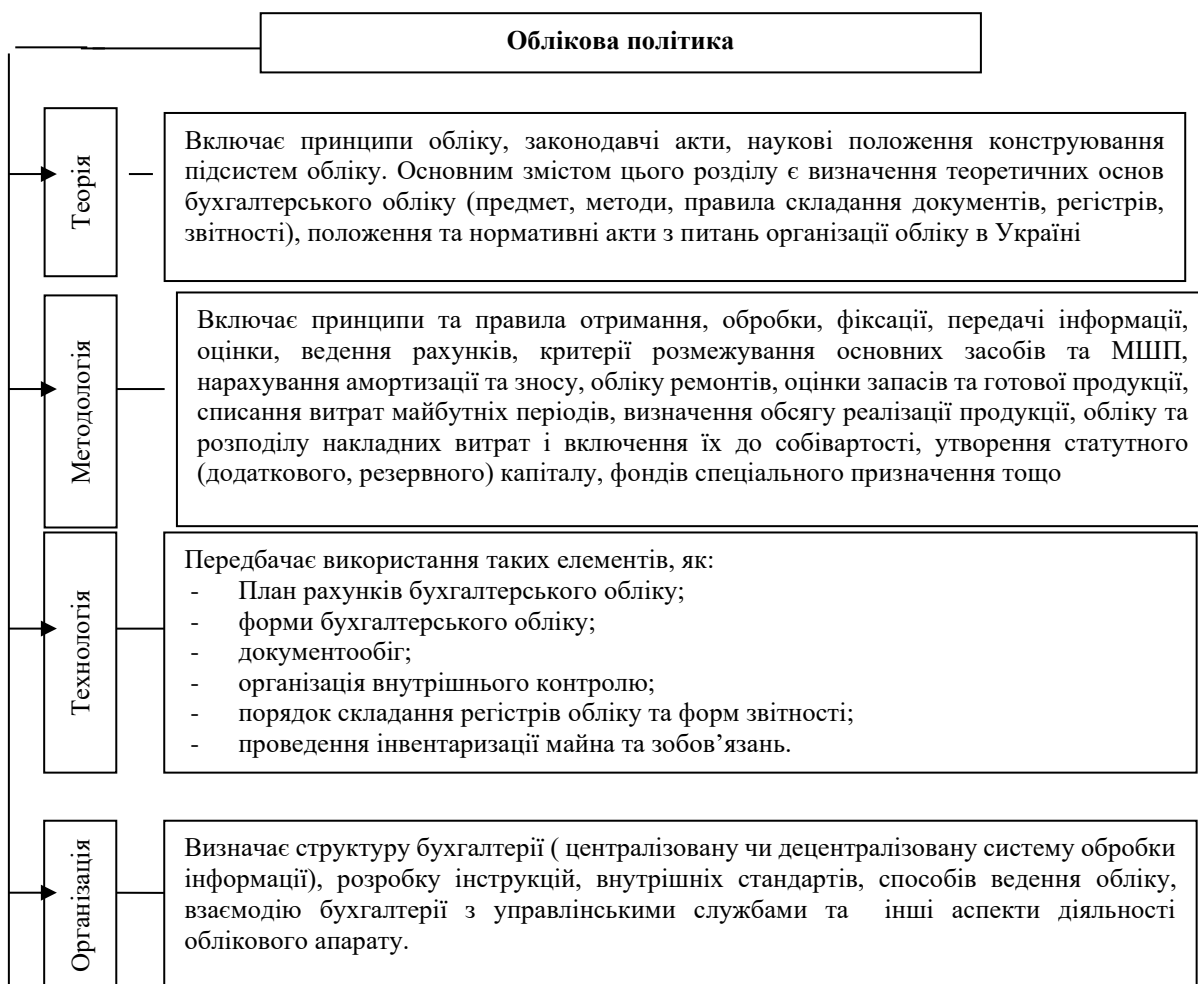

Рис. 2.3.3. Елементи облікової політики

Протягом декількох років керівництво підприємства навіть не мали (і не мають) жодного уявлення про зміни, які відбуваються в галузі бухгалтерського обліку і практично не збираються впроваджувати їх в

реальність. Даний факт на нашу думку є несуттєвим і відображає підприємство з негативної сторони. Розробка облікової політики, її затвердження та зміна є першочерговою ланкою, законом для підприємства, яка повинна символізувати початок створення нової бухгалтерської бази для облікових працівників та нового періоду.

З метою створення надійного захисту та твердої впевненості для підприємства, а також доведення його до рівня прогресивних підприємств, ми пропонуємо, в першу чергу, внести зміни до вже діючої облікової політики відповідно до діючих вимог, з урахуванням особливостей виробничо-господарської діяльності підприємства.

Як вже зазначалося вище питання фінансових результатів діяльності підприємства в обліковій політиці не розкрито зовсім, тому ми пропонуємо кардинально змінити ситуацію, і занести такі рішення (елементи) до облікової політики, які точно будуть відображати весь процес визначення фінансових результатів і матимуть документальне підтвердження.

Відтак доцільно впровадити в дію нові елементи облікової політики:

1. До змінних загальновиробничих витрат відносити витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу – прямих витрат.

2. До постійних загальновиробничих витрат відносити витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляють на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу заробітної плати. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включають до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення.

3. До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:
– прямі матеріальні витрати;

- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені;
- загальновиробничі витрати.

4. До складу прямих матеріальних витрат включати вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів. До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливу вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку.

5. Установити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг): Витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

6. До складу елемента «Матеріальні затрати» включати вартість витрачених у виробництві (крім продукту власного виробництва):

- сировини й основних матеріалів;
- купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів;

- палива й енергії;
- будівельних матеріалів;
- запасних частин;
- тари й тарних матеріалів;
- допоміжних та інших матеріалів.

7. Суми до оцінки необоротних активів до складу нерозподіленого прибутку зараховувати раз на квартал.

8. Для перерахунку доходів, витрат і руху грошових коштів середньозважений валютний курс не застосовувати.

Отже рекомендуємо запровадити в дію новий наказ про облікову політику.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що відбиває стан капіталу в процесі його кругообігу й здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу.[7]

У процесі постачальницької, виробничої, збутової й фінансової діяльності відбувається безперервний процес кругообігу капіталу, змінюється структура засобів і джерел їхнього формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах й як наслідок фінансовий стан підприємства, зовнішнім проявом якого виступає платоспроможність.

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким (передкризовим) і кризовим. Здатність підприємства вчасно робити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, переносити непередбачені потрясіння й підтримувати свою платоспроможність у несприятливих обставинах свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки. [14]

Головна мета фінансової діяльності зводиться до одного стратегічного завдання – збільшення активів підприємства. Для цього воно повинне постійно

підтримувати платоспроможність і рентабельність, а також оптимальну структуру активу й пасиву балансу.[8]

Основними завданнями аналізу є :

1.) Своєчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності, і пошук резервів поліпшення фінансового стану підприємства і його платоспроможності.

2.) Прогнозування можливих фінансових результатів, економічної рентабельності виходячи з реальних умов господарської діяльності й наявності власних і позикових ресурсів, розробка моделей фінансового стану при різноманітних варіантах використання ресурсів.

3.) Розробка конкретних заходів, спрямованих на більше ефективне використання фінансових ресурсів і зміцнення фінансового стану підприємства.

Аналізом фінансового стану займаються не тільки керівники й відповідні служби підприємства, але і його засновники, інвестори з метою вивчення ефективності використання ресурсів, банки – для оцінки умов кредитування й визначення ступеня ризику, постачальники – для своєчасного одержання платежів, податкові інспекції - для виконання плану надходження засобів у бюджет.

Показники економічного аналізу фінансової діяльності можна представити на рис. 2.3.1.

Показники економічного аналізу фінансової діяльності				
Майновий стан	Ділова активність	Рентабельність	Фінансова стійкість	Ліквідність

Рис. 2.3.1. Показники економічного аналізу фінансової діяльності підприємстві

Основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства служать звітний бухгалтерський баланс підприємства, звіти про

прибутки й збитки, про рух капіталу, про рух грошових коштів, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які розшифровують і деталізують окремі статті балансу.

Показники ділової активності.

Оборотність активів (обороті), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації К.т., що показує кількість отриманого чистого доходу від реалізації продукції на одиницю засобів, інвестованих в активи. Для розрахунку даного коефіцієнта використовують дані балансу й форми №2 «Результат фінансової діяльності». Даний показник повинен збільшуватися й розраховується як відношення чистого доходу до суми в активу балансу.

$$К.т. = ЧД / А, \quad (2.3.1)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації;

А – активи балансу.

$$К.т. 2018 \text{ р.} = 23101,7 / 31949,1 = 0,72$$

$$К.т. 2019 \text{ р.} = 42576,2 / 48508,6 = 0,88$$

$$К.т. 2020 \text{ р.} = 68194,1 / 130246,1 = 0,52$$

Проаналізувавши оборотність активів, можемо зробити висновок, що даний показник коливається в динаміці, і у 2020 р. порівняно із 2018 р. він зменшується, що не є позитивним.

Фондовіддача (Ф від.) – показує, скільки доходу доводиться на одиницю основних виробничих фондів. Розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до основних виробничих фондів. Даний показник повинен збільшуватися в процесі виробництва. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 2 «Результат фінансової діяльності», і форма 1 «Баланс»

$$Ф \text{ від.} = ЧД / ВФ, \quad (2.3.2)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації ;

ВФ – виробничі фонди.

$$Ф \text{ від.} 2018 \text{ р.} = 42576,2 / 14621,4 = 2,91$$

$$Ф \text{ від.} 2019 \text{ р.} = 23101,7 / 19214,2 = 1,20$$

$$\Phi \text{ від. 2020 р.} = 68194,1 / 31064,1 = 2,20$$

За досліджуваний період показник фондівдачі має тенденцію до збільшення, і це є позитивним для підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (обороту) (К об.) – показує кількість оборотів оборотних коштів за аналізований період; скільки доходу доводиться на одиницю оборотних коштів. Для розрахунку використовується форма №1 «Баланс» і форма №2 «Результат фінансової діяльності» і перебуває як відношення чистого доходу від реалізації до суми оборотних коштів. У процесі виробництва Коб. повинен збільшуватися.

$$К \text{ об.} = ЧД / ОК, \tag{2.3.3}$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції;

ОК – оборотні кошти.

$$К \text{ об. 2018 р.} = 23101,7 / 16948,3 = 1,36$$

$$К \text{ об. 2019 р.} = 42576,2 / 26068,8 = 1,63$$

$$К \text{ об. 2020 р.} = 68194,1 / 96041,9 = 0,71$$

Проаналізувавши динаміку коефіцієнта оборотності оборотних коштів, бачимо, що у 2019 р. спостерігається його зріст, проте у 2020 р. він зменшився приблизно в два рази порівняно із 2018 р.

Період одного обороту оборотних коштів (П об.) – показує середній період від витрат засобів на виробництво до одержання засобів за реалізовану продукцію. У процесі діяльності підприємства період одного обороту повинен зменшуватися.

$$П \text{ об.} = 360 / Коб. \tag{2.3.4}$$

де К об. – коефіцієнт оборотності оборотних коштів.

$$П \text{ об. 2018 р.} = 360 / 1,36 = 264,71$$

$$П \text{ об. 2019 р.} = 360 / 1,63 = 220,86$$

$$П \text{ об. 2020 р.} = 360 / 0,71 = 507,04$$

У 2018 р. період одного обороту оборотних коштів становить 264,71 день, у 2019 р. – 220,86 днів, а у 2020 р. – 507,04 днів. Таке збільшення періоду оборотності не є позитивним.

Коефіцієнт оборотності запасів (К о.з.) – показує кількість оборотних коштів, інвестованих у запаси. Розраховується як відношення собівартості реалізації до середніх запасів. Для розрахунку цього показника використовують форму №1 «Баланс» і форму №2 «Результат фінансової діяльності». Коефіцієнт оборотності запасів у процесі діяльності повинен збільшуватися

$$К \text{ о.з.} = C_p / C_z \quad (2.3.5)$$

де C_p – собівартість реалізації,

C_z – середні запаси

$$К \text{ о.з.} \text{ 2018 р.} = 15844,0 / 1420,1 = 11,16$$

$$К \text{ о.з.} \text{ 2019 р.} = 26503,7 / 2958,7 = 8,96$$

$$К \text{ о.з.} \text{ 2020 р.} = 50485,7 / 16152,5 = 3,13$$

Проаналізувавши коефіцієнт оборотності запасів за 2018-2020 рр., спостерігаємо наявне зменшення даного коефіцієнту. Це є негативним явищем.

Період одного обороту запасів (днів) (П оз) – показує період, за який запаси перетворюються в засоби й у процесі виробництва повинен зменшуватися.

$$П \text{ оз} = 360 / К \text{ о.з.} \quad (2.3.6)$$

де $К \text{ о.з.}$ – коефіцієнт оборотності запасів.

$$П \text{ оз} \text{ 2018 р.} = 360 / 11,16 = 32,26$$

$$П \text{ оз} \text{ 2019 р.} = 360 / 8,96 = 40,18$$

$$П \text{ оз} \text{ 2020 р.} = 360 / 3,13 = 115,02$$

Так як коефіцієнт оборотності запасів зменшується, то період одного обороту запасів за аналізованій період зростає.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту) (К одз.) показує в скільки разів дохід перевищує середню дебіторську заборгованість і розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньої дебіторської заборгованості. У процесі діяльності коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості повинен збільшуватися. Джерелом

інформації для розрахунку даного показника є форма 2 «Результат фінансової діяльності» і форма 1 «Баланс».

$$K_{\text{одз}} = \text{ЧД} / \text{С дз} \quad (2.3.7)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації;

С дз – середня дебіторська заборгованість.

$$K_{\text{одз}} 2018 \text{ р.} = 23101,7 / 1755,7 = 13,16$$

$$K_{\text{одз}} 2019 \text{ р.} = 42576,2 / 3229,4 = 13,18$$

$$K_{\text{одз}} 2020 \text{ р.} = 68194,1 / 21567,7 = 3,16$$

Проаналізувавши динаміку коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, бачимо, що у 2019 р. він збільшується порівняно із 2018 р., а у 2020 р. значно зменшується. Таке зменшення не є позитивним для підприємства.

Період погашення дебіторської заборгованості (днів) (П пдз) – показує середній період інкасації дебіторської заборгованості. У процесі виробничої діяльності період погашення дебіторської заборгованості повинен зменшуватися.

$$\text{П пдз} = 360 / K_{\text{одз}} \quad (2.3.8)$$

де $K_{\text{одз}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

$$\text{П пдз} = 360 / 13,16 = 27,36$$

$$\text{П пдз} = 360 / 13,18 = 27,31$$

$$\text{П пдз} = 360 / 3,16 = 113,92$$

Так як коефіцієнт оборотності запасів зменшується, то період одного обороту дебіторської заборгованості за аналізований період зростає.

Коефіцієнт оборотності готової продукції ($K_{\text{огп}}$) – показує в скільки разів дохід від реалізації продукції перевищує середні запаси готової продукції. Розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до готової продукції. У процесі діяльності коефіцієнт оборотності повинен збільшуватися. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 2 «Результат фінансової діяльності» і форма 1 «Баланс».

$$K_{\text{огп}} = \text{ЧД} / \text{ГП}, \quad (2.3.9)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції;

ГП – готова продукція.

$$K_{огп\ 2018\ р.} = 23101,7 / 6968,0 = 3,32$$

$$K_{огп\ 2019\ р.} = 42576,2 / 6076,0 = 7,01$$

$$K_{огп\ 2020\ р.} = 68194,1 / 34105,5 = 1,99$$

Проаналізувавши динаміку коефіцієнта оборотності готової продукції, бачимо, що у 2019 р. він збільшується порівняно із 2018 р., а у 2020 р. значно зменшується. Таке зменшення не є позитивним для підприємства.

Період погашення кредиторської заборгованості (П пкз) – показує середній період погашення підприємством короткострокової заборгованості. Розраховується як відношення середньої кредиторської заборгованості * 360 до собівартості реалізації. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є баланс підприємства й форма 2 «Результат фінансової діяльності». У процесі діяльності підприємства період погашення кредиторської повинен зменшуватися.

$$П\ пкз = С_{кз} * 360 / С_{р.}, \quad (2.3.10)$$

де С_{кз} – середня кредиторська заборгованість;

С_{р.} – собівартість реалізації.

$$П\ пкз\ 2018\ р. = 13604,05 * 360 / 15844,0 = 309,10$$

$$П\ пкз\ 2019\ р. = 9230,2 * 360 / 26503,7 = 125,37$$

$$П\ пкз\ 2020\ р. = 49407,4 * 360 / 50485,7 = 352,31$$

Проаналізувавши період погашення кредиторської заборгованості за три останніх роки, бачимо, що у 2019 р. він зменшився порівняно із 2018 р., а у 2020 р. – знову зріст. Такий зріст не є позитивним для підприємства.

Період операційного циклу (П оц) – тривалість перетворення придбаних матеріальних ресурсів у кошти. Це сума періодів одного обороту запасів і дебіторської заборгованості. Тривалість такого процесу в процесі діяльності повинна скорочуватися.

$$П\ оц = П\ оз + П\ дз \quad (2.3.11)$$

де П_{оз} – період одного оборота запасів

П дз – період погашення дебіторської заборгованості.

$$\text{П оц 2018 р.} = 32,26 + 27,36 = 59,62$$

$$\text{П оц 2019 р.} = 40,18 + 27,31 = 67,49$$

$$\text{П оц 2020 р.} = 238,64 + 113,92 = 352,56$$

Проаналізувавши період операційного циклу за три останніх роки, бачимо, що він значно збільшується у 2020 р. порівняно із 2018 р.

Період фінансового циклу (П фц) – період обороту засобів. Перебуває як різниця між періодом операційного циклу й періодом погашення кредиторської заборгованості. У процесі діяльності період фінансового циклу повинен зменшуватися, але негативне значення свідчить про недолік засобів.

$$\text{П фц} = \text{П оц} - \text{П пкз}, \quad (2.3.12)$$

де П оц – період операційного циклу;

П пкз – період погашення кредиторської заборгованості.

$$\text{П фц 2018 р.} = 59,62 - 309,10 = -249,48$$

$$\text{П фц 2019 р.} = 67,49 - 125,37 = -57,88$$

$$\text{П фц 2020 р.} = 352,56 - 352,31 = 0,25$$

Негативне значення даного показника у 2018-2019 рр. свідчить про недостачу засобів, проте у 2020 р. значення показнику є позитивним.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу – показує, скільки чистого доходу від реалізації продукції доводиться на одиницю власного капіталу. Розраховується як відношення чистого доходу до власного капіталу. У процесі діяльності коефіцієнт оборотності власного капіталу повинен збільшуватися. Для розрахунку цього показника дані беруться з форми 1 «Баланс» і форми 2 «Результат фінансової діяльності»

$$\text{К овк} = \text{ЧД} / \text{ВК} \quad (2.3.13)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації;

ВК – власний капітал.

$$\text{К овк 2018 р.} = 23101,7 / 17224,6 = 1,34$$

$$\text{К овк 2019 р.} = 42576,2 / 30048,1 = 1,42$$

$$\text{К овк 2020 р.} = 68194,1 / 49910,0 = 1,37$$

Проаналізувавши коефіцієнт оборотності власного капіталу, бачимо, що він має тенденцію до збільшення і це є позитивним для підприємства.

Таблиця 2.3.1..

Показники ділової активності підприємства.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт оборотності активів	0,72	0,88	0,52
Фондовіддача	2,91	1,20	2,20
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,36	1,63	0,71
Період одного обороту оборотних коштів	264,71	220,86	507,04
Коефіцієнт оборотності запасів	11,16	8,96	3,13
Період одного обороту запасів	32,26	40,18	115,02
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,16	13,18	3,16
Період погашення дебіторської заборгованості	27,36	27,31	113,92
Коефіцієнт оборотності готової продукції	3,32	7,02	1,99
Період погашення кредиторської заборгованості	309,10	125,37	352,31
Період одного операційного циклу	59,62	67,49	352,56
Період одного фінансового циклу	-249,48	-57,88	0,27
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,34	1,42	1,37

Показники рентабельності

До основних показників цього блоку ставляться рентабельність авансованого капіталу й рентабельність власного капіталу. При розрахунку можна використати або балансовий прибуток, або чистий.

Рентабельність активів по прибутку від звичайної діяльності (Р азд) – показує, скільки прибутки від основної діяльності доводиться на одиницю засобів, інвестованих в активи. Розраховується як відношення суми прибутку від основної діяльності до суми підсумку активу балансу. У процесі виробничої діяльності рентабельність активів по прибутку від звичайної діяльності повинна збільшуватися. Для розрахунку даного показника джерелом інформації є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності».

$$P \text{ азд} = \Pi / A, \quad (2.3.14)$$

де Π – прибуток від звичайної діяльності;

A – активи.

$$P \text{ азд } 2018 \text{ р.} = 5664,9 / 31949,1 = 0,17$$

$$P \text{ азд } 2019 \text{ р.} = 12823,5 / 48508,6 = 0,26$$

$$P \text{ азд } 2020 \text{ р.} = 18906,6 / 125245,5 = 0,15$$

Проаналізувавши рентабельність активів по прибутку від звичайної діяльності бачимо, що даний показник коливається, проте у 2020 р. він на 0,02 менше, ніж у 2018 р.

Рентабельність капіталу по чистому прибутку (R_k) – показує, скільки чистого прибутку доводиться на одиницю інвестованих в активи засобів. Розраховується як відношення суми чистого прибутку до активу. Для розрахунку даного показника джерелом інформації є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності». У процесі виробничої діяльності рентабельність капіталу по чистому прибутку повинна збільшуватися.

$$R_k = \text{ЧП} / A, \quad (2.3.15)$$

де ЧП – чистий прибуток;

A – активи.

$$R_k \text{ 2018 р.} = 5750,7 / 31949,1 = 0,18$$

$$R_k \text{ 2019 р.} = 12823,5 / 48508,6 = 0,26$$

$$R_k \text{ 2020 р.} = 18200,5 / 125245,5 = 0,14$$

Рентабельність капіталу по чистому прибутку у 2020 р. зменшилась на 0,04 порівняно із 2018 р., це явище не є позитивним.

Рентабельність власного капіталу ($R_{вк}$) – показує, скільки чистого прибутку доводиться на одиницю власного капіталу. Розраховується як відношення чистого прибутку до суми власного капіталу. Для розрахунку даного показника джерелом інформації є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності». У процесі виробничої діяльності рентабельність власного капіталу повинна збільшуватися.

$$R_{в.к.} = \text{ЧП} / \text{ВК}, \quad (2.3.16)$$

де ЧП – чистий прибуток;

ВК – власний капітал.

$$R_{вк} \text{ 2018 р.} = 5750,7 / 17224,6 = 0,33$$

$$R_{вк} \text{ 2019 р.} = 12823,5 / 30048,1 = 0,43$$

$$R_{вк} \text{ 2020 р.} = 18200,5 / 49910,0 = 0,36$$

Рентабельність власного капіталу у 2020 р. порівняно із 2018 р. зменшилась на 0,03. Це є негативним для підприємства.

Рентабельність реалізованої продукції по чистому прибутку – показує, скільки прибутку доводиться на одиницю доходу й розраховується як відношення суми прибутку до доходу. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 2 «Результат фінансової діяльності».

$$P_{\text{рп (чп)}} = \text{ЧП} / \text{Д} \quad (2.3.17)$$

де ЧП – чистий прибуток,

Д – дохід від реалізації продукції.

$$P_{\text{рп (чп)}} 2018 \text{ р.} = 5750,7 / 27706,2 = 0,21$$

$$P_{\text{рп (чп)}} 2019 \text{ р.} = 12823,5 / 64308,0 = 0,20$$

$$P_{\text{рп (чп)}} 2020 \text{ р.} = 18200,5 / 64308,0 = 0,28$$

Показник рентабельності реалізованої продукції по чистому прибутку за аналізуємий період зріс на 0,07.

Рентабельність реалізованої продукції по прибутку від реалізації – показує, скільки спрямовано на прибуток від реалізації на одиницю доходу. Розраховується цей показник як відношення прибутку до доходу від реалізації. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 2 «Результат фінансової діяльності». У процесі виробничої діяльності цей показник повинен збільшуватися.

$$P_{\text{рп}} = \text{ВП} / \text{Д}, \quad (2.3.18)$$

де ВП – валовий прибуток;

Д – дохід від реалізації продукції.

$$P_{\text{рп}} 2018 \text{ р.} = 7257,7 / 27706,2 = 0,26$$

$$P_{\text{рп}} 2019 \text{ р.} = 16072,5 / 64308,0 = 0,25$$

$$P_{\text{рп}} 2020 \text{ р.} = 17708,4 / 79957,0 = 0,22$$

Проаналізувавши рентабельність реалізованої продукції по прибутку від реалізації, бачимо, що даний показник має тенденцію до зменшення в динаміці, і це явище є негативним.

Коефіцієнт реінвестування – показує, скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу. Розраховується як відношення реінвестованого прибутку до чистого прибутку. Даний коефіцієнт у процесі діяльності повинен збільшуватися, але в межах норми, що влаштовує бажання акціонерів. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності».

$$\text{Креінв} = \text{РП} / \text{ЧП}, \quad (2.3.19)$$

де РП – реінвестований прибуток;

ЧП – чистий прибуток.

$$\text{Креінв 2018 р.} = 16071,0 / 5750,7 = 2,79$$

$$\text{Креінв 2019 р.} = 28894,5 / 12823,5 = 2,25$$

$$\text{Креінв 2020 р.} = 47095,2 / 18200,5 = 2,59$$

Коефіцієнт реінвестування коливається у 2018-2020 рр., відхилення у 2020 р. до 2018 р. складає 0,20.

Коефіцієнт стійкості економічного росту (Ксер) – показує темп збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку. Розраховується як відношення реінвестованого прибутку до суми власного капіталу. У процесі діяльності коефіцієнт стійкості економічного росту повинен збільшуватися.

$$\text{Ксер} = \text{РП} / \text{ВК}, \quad (2.3.20)$$

де РП – реінвестований прибуток;

ВК – власний капітал.

$$\text{Ксер 2018 р.} = 16071,0 / 17224,6 = 0,93$$

$$\text{Ксер 2019 р.} = 28894,5 / 30048,1 = 0,96$$

$$\text{Ксер 2020 р.} = 47095,2 / 49910,0 = 0,94$$

Коефіцієнт стійкості економічного росту у 2020 р. порівняно із 2018 р. збільшився на 0,01 і становить 0,94.

Період окупності капіталу – показує, за який період засобу, які інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком. Значення даного показника в процесі виробництва повинне зменшуватися. Джерелом

інформації для розрахунку періоду окупності капіталу є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності».

$$\text{Пок.к} = A / \text{ЧП}, \quad (2.3.21)$$

де А – активи;

ЧП – чистий прибуток.

$$\text{Пок.к. 2018 р.} = 31949,1 / 5750,7 = 5,56$$

$$\text{Пок.к. 2019 р.} = 48508,6 / 12823,5 = 3,78$$

$$\text{Пок.к. 2020 р.} = 125245,5 / 18200,5 = 6,88$$

Період окупності капіталу у 2019 р. порівняно із 2018 р. зменшується, що є позитивним явищем, проте у 2020 р. знов зростає.

Період окупності власного капіталу – показує, за який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком.

У процесі виробництва період окупності власного капіталу повинен зменшуватися. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 1 «Баланс» і форма 2 «Результат фінансової діяльності».

Таблиця 2.10.

Показники рентабельності підприємства

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність активів по прибутку від звичайної діяльності	0,17	0,26	0,15
Рентабельність капіталу по чистому прибутку	0,18	0,26	0,14
Рентабельність власного капіталу	0,33	0,43	0,36
Рентабельність чистого прибутку	0,21	0,20	0,28
Рентабельність реалізованої продукції по прибутку	0,26	0,25	0,22
Коефіцієнт реінвестування	2,79	2,25	2,59
Коефіцієнт стійкості економічного росту	0,93	0,96	0,94
Період окупності капіталу	5,56	3,78	6,88
Період окупності власного капіталу	2,99	2,34	2,74

$$\text{По.в.к.} = \text{ВК} / \text{ЧП}, \quad (2.3.22)$$

де ВК – власний капітал;

ЧП – чистий прибуток.

$$\text{По.в.к. 2018 р.} = 17224,6 / 5750,7 = 2,99$$

$$\text{По.в.к. 2019 р.} = 30048,1 / 12823,5 = 2,34$$

$$\text{По.в.к. 2020 р.} = 49910,0 / 18200,5 = 2,74$$

Період окупності власного капіталу становить 2,99; 2,34; та 2,74 у 2018 р., 2019 р., 2020 р. відповідно.

Показники фінансової стійкості

Власні оборотні кошти (робітник функціонуючий капітал) містять у собі власний капітал плюс довгострокові зобов'язання мінус необоротні активи. Цей показник показує оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу й довгострокових зобов'язань. Джерелом інформації є баланс підприємства. У процесі виробництва даний показник повинен збільшуватися.

Коефіцієнт забезпечення власними засобами - показує абсолютну можливість перетворення активів у ліквідні засоби. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до оборотних коштів. У процесі виробництва даний показник повинен збільшуватися, але він повинен бути більше 0,1 або дорівнює 0,2. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є баланс.

$$\text{Кз.в.з.} = \text{ВОК} / \text{ОК} \quad (2.3.23)$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

ОК – оборотні кошти.

$$\text{Кз.в.з. 2018 р.} = (17224,6 - 14995,7) / 16948,3 = 0,13$$

$$\text{Кз.в.з. 2019 р.} = (30048,1 + 2030,6 - 22439,8) / 26068,8 = 0,37$$

$$\text{Кз.в.з. 2020 р.} = (49910,0 + 2030,6 - 29202,0) / 96041,9 = 0,24$$

Коефіцієнт забезпечення власними засобами в динаміці має тенденцію до збільшення і це явище є позитивним.

Маневреність робочого капіталу - характеризує частина запасів у власних оборотних коштах. Розраховується як відношення запасів до робочого капіталу. У процесі діяльності маневреність робочого капіталу повинна зменшуватися. Джерелом інформації є баланс підприємства.

$$\text{Мр.к.} = \text{З} / \text{РК}, \quad (2.3.24)$$

де З – запаси;

РК – робочий капітал.

$$\text{Mr.к. 2018 p.} = 1720,1 / (17224,6 + 0 - 14995,7) = 0,64$$

$$\text{Mr.к. 2019 p.} = 2958,7 / (30048,1 + 2030,6 - 22439,8) = 0,31$$

$$\text{Mr.к. 2020 p.} = 16152,5 / (49910,0 + 2030,6 - 29202,0) = 0,71$$

Маневреність робочого капіталу за аналізуємий період зросла на 0,07. це не є позитивним для підприємства.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами запасів – показує наскільки запаси, які мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до запасів. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є баланс підприємства. У процесі діяльності даний показник повинен збільшуватися.

$$\text{Кз.о.з.} = \text{РК} / \text{З.} \quad (2.3.25)$$

де РК – робочий капітал;

З – запаси.

$$\text{Кз.о.з. 2018 p.} = (17224,6 + 0 - 14995,7) / 1420,1 = 1,57$$

$$\text{Кз.о.з. 2019 p.} = (30048,1 + 2030,6 - 22439,8) / 2958,7 = 3,26$$

$$\text{Кз.о.з. 2020 p.} = (49910,0 + 2030,6 - 29202,0) / 16152,5 = 1,41$$

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами запасів зменшився у 2020 р. на 0,16 порівняно із 2018 р. і це є негативним явищем.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) – характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел. У процесі діяльності даний показник повинен збільшуватися, він повинен бути більше 0,5. Розраховується як відношення власного капіталу до пасивів. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є баланс.

$$\text{К авт} = \text{ВК} / \text{П}, \quad (2.3.26)$$

де ВК – власний капітал;

П – пасиви.

$$\text{К авт} = 17224,6 / 31994,1 = 0,54$$

$$\text{К авт} = 30048,1 / 48508,6 = 0,62$$

$$K_{\text{авт}} = 49910,0 / 129024,1 = 0,39$$

Коефіцієнт фінансової незалежності у 2019 р. дещо зростає порівняно із 2018 р., проте у 2020 р. його значення зменшується до 0,39.

Коефіцієнт фінансової залежності – є зворотним до коефіцієнта фінансової незалежності (автономії). Ріст цього показника в динаміку означає збільшення частки позикових засобів у фінансуванні підприємства. Даний показник у процесі діяльності повинен зменшуватися. $K_{\text{ф.з.}}=2$. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 1 «Баланс».

$$K_{\text{ф.з.}} = П / ВК, \quad (2.3.27)$$

де П – пасиви;

ВК – власний капітал.

$$K_{\text{ф.з.}} 2018 \text{ р.} = 31994,1 / 17224,6 = 1,86$$

$$K_{\text{ф.з.}} 2019 \text{ р.} = 48508,6 / 30048,1 = 1,61$$

$$K_{\text{ф.з.}} 2020 \text{ р.} = 129024,1 / 49910,0 = 2,58$$

Коефіцієнт фінансової залежності становить 1,86; 1,61 та 2,58 у 2018 р., 2019 р., та 2020 р. відповідно. Таке збільшення даного показника негативне для підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти. Даний показник повинен збільшуватися й повинен бути більше 0,1. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до суми власного капіталу. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є форма 1 «Баланс».

$$K_{\text{м.}} = РК / ВК, \quad (2.3.28)$$

де РК – робочий капітал;

ВК – власний капітал.

$$K_{\text{м.}} = (17224,6 + 0 - 14995,7) / 17224,6 = 0,13$$

$$K_{\text{м.}} = (30048,1 + 2030,6 - 22439,8) / 30048,1 = 0,32$$

$$K_{\text{м.}} = (49910,0 + 2030,6 - 29202,0) / 49910,0 = 0,46$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу в динаміці має тенденцію до збільшення і його значення більше нормативного протягом трьох останніх років.

Коефіцієнт фінансової стійкості (Кф.с.) показує частину стабільних джерел фінансування в загальному обсязі засобів. Даний коефіцієнт повинен бути 0,85–0,90. Він розраховується як відношення власного капіталу й довгострокових зобов'язань до пасивів. Джерелом інформації для розрахунку даного показника є баланс підприємства.

$$\text{Кф.с.} = \text{ВК} + \text{Дз.} / \text{П}, (\text{ф.1,р.380} + \text{ф.1,р.480}) / \text{ф.1,р.640} \quad (2.3.29)$$

де ВК – власний капітал;

Дз – довгострокові зобов'язання.

$$\text{Кф.с. 2018 р.} = (17224,6 + 0) / 31994,1 = 0,54$$

$$\text{Кф.с. 2019 р.} = (30048,1 + 2030,6) / 48508,6 = 0,66$$

$$\text{Кф.ст. 2020 р.} = (49910,0 + 2030,6) / 129024,1 = 0,40$$

Коефіцієнт фінансової стійкості коливається протягом останніх трьох років, його значення на жаль значно нижче нормативного.

Потрібно сказати, що, єдиних нормативних критеріїв для розглянутих показників не існує. Вони залежать від багатьох факторів: галузевої приналежності, принципів кредитування, що зложилася структури джерел засобів й ін.

Таблиця 2.11.

Показники фінансової стійкості підприємства

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт забезпечення власними засобами	0,13	0,37	0,24
Маневреність робочого капіталу	0,64	0,31	0,71
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами запасів	1,57	3,26	1,41
Коефіцієнт автономії	0,54	0,62	0,39
Коефіцієнт фінансової залежності	1,85	1,61	2,58
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,13	0,32	0,46
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,54	0,66	0,40

Тому прийнятність значень цих показників краще становити по групах родинних підприємств. Єдине правило яке «працюють» власники підприємства (інвестори й інші особи, що зробили внески в статутний капітал) віддають перевагу розумному росту в динаміку позикових засобів, а кредитори віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу, з більшою фінансовою автономністю.

Показники ліквідності (платоспроможності)

Для оцінки платоспроможності в короткостроковій перспективі розраховують наступні показники :

Коефіцієнт поточної ліквідності - відношення всієї суми поточних активів, включаючи запаси й незавершене виробництво, до загальної суми короткострокових зобов'язань (III розділ пасиву). Він показує ступінь, у якій поточні активи покривають поточні пасиви. Перевищення текучих активів над текучими пасивами забезпечує резервний запас для компенсації збитків, які може понести підприємство при розміщенні й ліквідації всіх поточних активів, крім готівки. Чим більше величина цього запасу, тим більше впевненість кредиторів, що борги будуть погашені. Іншими словами коефіцієнт покриття визначає границю безпеки для будь-якого можливого зниження ринкової вартості поточних активів, викликаними призупинити або скоротити приплив коштів [5] Коефіцієнт поточної ліквідності дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів підприємства доводиться на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо поточні активи перевищують по величині поточні зобов'язання, підприємство може розглядатися як успішно функціонуюче. Критичне значення $K_{пл}=1$. Розраховується як відношення поточних активів до поточних пасивів .

$$K_{пл}=A / П, \quad (2.3.30)$$

де А – поточні активи;

П – поточні пасиви.

$$K_{пл} 2018 \text{ р.} = 170,4/519,3 = 0,33$$

$$K_{пл} 2019 \text{ р.} = 520/398,3 = 1,31$$

$$\text{Кпл 2020 р.} = 767,2/744,6 = 1,03$$

Проаналізувавши коефіцієнт поточної ліквідності за 2018-2020 рр., бачимо що даний показник збільшується за досліджуваний період на 0,7 і становить 1,03, тобто можемо зробити висновок, що його значення відповідає нормативному.

Коефіцієнт швидкої ліквідності за змістом аналогічний коефіцієнту поточної ліквідності, однак, з розрахунку виключені виробничі запаси. Це відношення ліквідних засобів перших двох груп до загальної суми короткострокових боргів підприємства. К л.б. повинен бути більше або дорівнює 1; у міжнародній практиці К л.б. = 0,7–0,8.

$$\text{Кш.л. 2018 р.} = 8723,7/14205,1 = 0,61 \quad (2.3.31)$$

$$\text{Кш.л. 2019 р.} = 9305,4/16031,5 = 0,58$$

$$\text{Кш.л. 2020 р.} = 55694,91/77560,9 = 0,71$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності за 2018-2020 рр. має тенденцію до росту. За аналізує мий період він збільшився на 0,1 і становить 0,71.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) - показує, яка частина короткострокових позикових зобов'язань може бути погашена негайно. Він визначається відношенням ліквідних засобів першої групи до всієї групи короткострокових боргів підприємства (4 розділ пасиву балансу), Чим вище його величина, тим більше гарантія погашення боргів, тобто для цієї групи активів практично немає небезпеки втрати вартості у випадки ліквідації підприємства й не існує ніякого тимчасового лага для перетворення їх у платіжний засіб [5]. У міжнародній практиці вважається, що значення його повинне бути більше або рівним 0,2–0,35. Джерелом інформації для розрахунку є баланс підприємства.

$$\text{Ка.л. 2018 р.} = 170,4 / 14724,4 = 0,01 \quad (2.3.32)$$

$$\text{Ка.л. 2019 р.} = 520/16429,8 = 0,03$$

$$\text{Ка.л. 2020 р.} = 767,2/78305,5 = 0,01$$

Проаналізувавши значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, можемо зробити висновок, що воно значно відстає від нормативного. Слід зазначити,

що сам по собі рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності ще не є ознакою поганої або гарної платоспроможності. При оцінці його рівня необхідно враховувати швидкість обороту засобів у поточних активах і швидкість обороту короткострокових зобов'язань. Якщо платіжні засоби обертаються швидше, ніж період можливості відстрочки платіжних зобов'язань, то платоспроможність підприємства буде нормальною.

Таблиця 2.3.2.

Показники ліквідності підприємства

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,33	1,31	1,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,61	0,58	0,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,01

Заключні положення

Отже, проаналізувавши показники ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності ПрАТ «Райз-Максимко», можемо зробити узагальнюючий висновок, що за останні три роки всі показники в основному незначно коливаються. Деякі з них незначно погіршуються, проте це не є принципово негативним для підприємства, яке протягом останніх трьох років залишається прибутковим. Показники фінансових результатів діяльності ПрАТ «Райз-Максимко» представлені в узагальнюючій таблиці 2.13.

Таблиця 2.13.

Показники фінансових результатів діяльності підприємства

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт оборотності активів	0,72	0,88	0,52
Фондовіддача	2,91	1,20	2,20
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,36	1,63	0,71
Період одного обороту оборотних коштів	264,71	220,86	507,04
Коефіцієнт оборотності запасів	11,16	8,96	3,13
Період одного обороту запасів	32,26	40,18	115,02
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,16	13,18	3,16

Період погашення дебіторської заборгованості	27,36	27,31	113,92
Коефіцієнт оборотності готової продукції	3,32	7,02	1,99
Період погашення кредиторської заборгованості	309,10	125,37	352,31
Період одного операційного циклу	59,62	67,49	352,56
Період одного фінансового циклу	-249,48	-57,88	0,27
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,34	1,42	1,37
Рентабельність активів по прибутку від звичайної діяльності	0,17	0,26	0,15
Рентабельність капіталу по чистому прибутку	0,18	0,26	0,14
Рентабельність власного капіталу	0,33	0,43	0,36
Рентабельність чистого прибутку	0,21	0,20	0,28
Рентабельність реалізованої продукції по прибутку	0,26	0,25	0,22
Коефіцієнт реінвестування	2,79	2,25	2,59
Коефіцієнт стійкості економічного росту	0,93	0,96	0,94
Період окупності капіталу	5,56	3,78	6,88
Період окупності власного капіталу	2,99	2,34	2,74
Коефіцієнт забезпечення власними засобами	0,13	0,37	0,24
Маневреність робочого капіталу	0,64	0,31	0,71
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами запасів	1,57	3,26	1,41
Коефіцієнт автономії	0,54	0,62	0,39
Коефіцієнт фінансової залежності	1,85	1,61	2,58
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,13	0,32	0,46
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,54	0,66	0,40
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,33	1,31	1,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,61	0,58	0,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,01

ВИСНОВКИ

Аналізуючи організаційно – економічну структуру підприємства можна в цілому сказати, що Підліснівська філія приватного акціонерного товариства «Райз-Максимко» с. Підліснівка Сумського району Сумської області створена юридичними та фізичними особами у відповідності з установчим договором про створення і діяльність, шляхом об'єднання їх майнових внесків для підприємницької діяльності у народному господарстві. Підприємство має самостійний баланс, розрахунковий і інші розрахунки в установах банків, а також круглу печатку зі своєю власною назвою та відповідні штампи і бланки.

Загальна земельна площа сільськогосподарських угідь на кінець звітного періоду (2020 року) порівняно з початком (2018 року) не змінилась. Аналізуючи інтенсивність використання землі в господарстві, можна сказати, що протягом усіх трьох років земля використовується інтенсивно, про що говорить питома вага ріллі в загальній площі сільськогосподарських угідь, яка на кінець 2020 року становила 14000 га або 90,14 % від загальної площі сільськогосподарських угідь.

Чисельність робітників в 2020 році порівняно з 2018 роком збільшилася на 102 чоловіки. Це відбулося за рахунок галузі рослинництва, де чисельність робітників зросла на 60 чоловік, та тваринництва – на 42. Так як кількість відпрацьованих днів одним робітником по підприємству зменшилась незначно і при цьому збільшилася валова продукція на одного робітника по підприємству аж в 4,65 разів, то можна стверджувати, що робоча сила на підприємстві використовується інтенсивно.

Основними напрямками діяльності підприємства є: сільськогосподарське виробництво та реалізація товарної продукції і сировини; переробка сільськогосподарської продукції. Аналіз обсягу і структури товарної продукції показав, що господарство спеціалізується на виробництві зернових і цукрового буряку. При цьому можна констатувати, що підприємство повністю забезпечене фондами і ефективно їх використовує. Також слід відмітити, що

за рахунок збільшення обсягів реалізованої продукції в 2020 році, підприємство отримало значні прибутки і покращило свої показники, які дуже добре відобразилися на фінансовому становищі підприємства. Можна зробити узагальнюючий висновок, що взагалі підприємство прибуткове від своєї діяльності і на фоні області має позитивний результат.

В результаті вивчення обліку фінансових результатів діяльності підприємства можна зробити висновок, що його організація на підприємстві здійснюється відповідно до нормативної бази підприємства, він знаходиться на достатньому рівні і жорстких порушень не було виявлено. Всі операції по обліку фінансових мають своє відповідне документальне оформлення. Проте при оформленні первинної документації можлива відсутність обов'язкових реквізитів, залучення інших осіб тощо. Первинний облік фінансових результатів діяльності на підприємстві здійснюють відповідно до Наказу Міністерства статистики України № 253 від 09.10.95 р., з використанням затверджених типових форм первинного обліку. Перевірені і затверджені первинні документи з обліку доходів і витрат узагальнюються і згруповуються у документах та реєстрах.

Аналізуючи синтетичний та аналітичний облік, який знайшов практичне застосування на підприємстві, зауважимо, що тут для його ведення ПрАТ «Райз-Максимко» використовує програмний продукт «1С: Бухгалтерія», яка призначена для ведення автоматизованого бухгалтерського обліку на підприємствах, що займаються виробництвом продукції, торговельною діяльністю, наданням послуг.

Пропонуємо синтетичний та аналітичний облік вести за допомогою програми «1С: Бухгалтерія для України», що призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності.

Підліснівська філія ПрАТ «Райз-Максимко» має свою самостійно розроблену структуру облікової політики, яка з року в рік оновлюється та

перероблюється головним бухгалтером, але чомусь не у відповідності до нових стандартів та вимог. На жаль за останні роки на підприємстві створились умови, за яких облікова політика поставлена на останнє місце діяльності підприємства. Тому даному питанню приділяється дуже мало часу, а практично, на думку керівника, не потребує змін. Відтак доцільно впровадити в дію нові елементи облікової політики.

Тому, для усунення цих недоліків та подальшого удосконалення обліку фінансових результатів пропонуємо такі шляхи покращення:

— Для обліку понаднормативних виробничих витрат обґрунтовано необхідність введення до рахунку 90 «Собівартість реалізації» нового субрахунку 905 «Понаднормативні виробничі витрати». Розподіл цих витрат пропонуємо здійснювати між основними видами продукції (робіт, послуг) пропорційно до суми собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).

— Відображенням у фінансовому звіті спочатку доходів, а потім витрат від не операційної діяльності порушується наочність подання інформації. На нашу думку, необхідно зберігати послідовне відображення доходів і витрат, згрупованих за видами діяльності (стосовно фінансової та інвестиційної діяльності);

— З метою підвищення аналітичності обліку та відповідності його потребам управління і аналізу та вимогам податкового законодавства доцільно відкрити до рахунку 98 «Податок на прибуток» додатково два субрахунки другого порядку, а саме: 983 «Відстрочені податки в результаті звичайної діяльності» та 984 «Відстрочені податки в результаті звичайної діяльності».

Дослідженнями встановлено, що передбачена нормативними документами методика відображення нестач і втрат від псування активів та їх відображення в облікових регістрах бухгалтерського обліку і фінансовій звітності потребують поліпшень. Удосконалена назва і структура розділу X «Нестачі і втрати від псування активів» Приміток до річної фінансової звітності (форма №5) відповідає класифікації активів, капіталу і зобов'язань за

положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та забезпечує відповідність економічного і облікового змісту господарських фактів.

З метою розмежування фінансового результату від сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності пропонуємо ввести субрахунки наступного порядку:

- до субрахунку 791 «Результати основної діяльності» – 7911 «Результати від сільськогосподарської діяльності», 7912 «Результати від несільськогосподарської діяльності»;
- до субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» – 7011 «Дохід від реалізації сільськогосподарської продукції», 7012 «Дохід від реалізації несільськогосподарської продукції»;
- до субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» - 9011 «Собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції», 9012 «Собівартість реалізованої несільськогосподарської продукції».

Доцільним є доповнення існуючої форми звіту про фінансові результати показниками, наявність яких сприяє підвищенню аналітичної цінності наведеної інформації, наприклад, фінансові результати від фінансової діяльності, фінансові результати від інвестиційної діяльності, чистий прибуток (збиток) від надзвичайних подій тощо;

Наведення у звіті виручки від реалізації з урахуванням непрямих податків та вирахувань з доходу є недоліком тому, що податки та вирахування з доходу не є доходом підприємства. На нашу думку необхідно вилучити зі звіту про фінансові результати інформацію про непрямі податки (податок на додану вартість, акцизний збір) і вирахувань з доходу, що не є доходом підприємства та наводити її у примітках до фінансової звітності.

Кожне підприємство, формуючи свій капітал (статутний фонд), мусить передбачити необхідну суму оборотних засобів. Вкладені оборотні засоби на кожній стадії виробничого процесу, переходячи з однієї функціональної форми в іншу заміщуються після реалізації продукції.

При застосуванні запропонованих нами шляхів удосконалень обліку фінансових результатів підвищиться оперативність та якість обліку і покращиться результат його діяльності.

Також дослідили, що при поліпшенні умов праці підвищиться продуктивність праці та знизиться трудомісткість продукції, а це в свою чергу призведе до економії річної заробітної плати.

Отже, в результаті проведених досліджень, при написанні дипломної роботи, вивчили практичні аспекти обліку фінансових результатів, розробили рекомендації щодо покращення обліку та проведення аналізу, запропонували удосконалені форми обліку.

Список використаних джерел

1. Нагаєвич Ю.В. «Енциклопедія бухгалтера і економіста» 2003р. № 24 с.3-197.
2. Національні стандарти в БО. Питання впровадження та використання / Навчальний посібник. – Суми: СОД, видавництво « Козацький вал», 2000 – 284 с.
3. Петрик О. Аудиторський висновок і його види. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005р. № 2. – с.56-62.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013 № 73
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Мінфін України; Наказ, План від 09.12.2011 № 1591
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012
7. виправлення помилок і зміни у фінансових звітах від 28.05.1999 р. №137
8. П(С)БО №10 Дебіторська заборгованість від 08.10.1999 р. №237
9. П(С)БО №11 Зобов'язання від 31.01.2000 р. №20
10. П(С)БО №15 Дохід від 29.11.1999р. №290
11. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII
12. Губанова В.Л. «Сучасні підходи до оцінки сутності прибутку» // Вісник Полтавського СГІ – 2000р. – № 15-с.70-71.
13. Шакірова Ю.С. «Облік і аналіз в управлінні прибутком підприємства» Полтава, 2019
14. Мосжовський В.Б. «Удосконалення обліку і контроль витрат в сільськогосподарських підприємствах» // Економіка АПК – 1998р. № 3 – с.42-46.

15. Дмитрієв О. «Порядок формування фінансового результату в бухгалтерському обліку». «Все про бухгалтерський облік» 1999р. – 121, 24 грудня с.4-8.
16. Завадський В.П. «Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту». К.: 1998р. – 768с.
17. Залєбникова Н.В. «Учет фінансового результату от реализации по оплате». // Бухгалтерський учт – 1996г. - № 2 – с.51-54.
18. Костюченко В. «Облік доходу від наданих послуг» // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001р. № 12 – с. 16-24.
19. Костюченко В. «Обліку доходу від реалізації продукції, товарі та інших активів» // Бухгалтерський облік і аудит – 2001р. № 4 – с.28-39.
20. Коханова Л. «Использование прибыли предприятия» // Облік. Податки. Аудит в Україні. 2002р. № 2 – с.50-54.